

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

О внесении изменений в Закон Республики Татарстан «О местном самоуправлении в Республике Татарстан»

Принят
Государственным Советом
Республики Татарстан
28 сентября 2026 года

Статья 1

Внести в Закон Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» (Ведомости Государственного Совета Татарстана, 2004, № 7 (II часть); 2005, № 2, № 4 (I часть), № 6 (II часть), № 11; 2006, № 4, № 7 (I часть); 2007, № 7 (I часть), № 8; 2008, № 1; 2009, № 1, № 12 (I часть); 2010, № 7 (II часть), № 12 (II часть); 2011, № 3, № 11 (I часть); 2012, № 7 (I часть), № 11 (I часть); 2013, № 3, № 7, № 12 (I часть); 2014, № 5, № 11 (VI часть); 2015, № 7 (I часть), № 11 (I часть); 2016, № 3, № 5, № 6 (I часть), № 9 (II часть); Собрание законодательства Республики Татарстан, 2017, № 1 (часть I), № 27 (часть I), № 55 (часть I), № 76 (часть I); 2018, № 1 (часть I), № 22 (часть I), № 54 (часть I), № 78 (часть I), № 92 (часть I); 2019, № 19 (часть I); 2020, № 1 (часть I), № 4 (часть I), № 37 (часть I), № 57 (часть I), № 77 (часть I); 2021, № 1 (часть I), № 29 (часть I), № 36 (часть I), № 57 (часть I), № 77 (часть I), № 93 (часть I); 2022, № 17 (часть I), № 24 (часть I); 2023, № 3 (часть I), № 27 (часть I), № 73 (часть I), № 81 (часть I), № 92 (часть I), № 96 (часть I); 2024, № 18 (часть I), № 47 (часть I), № 56 (часть I), № 76 (часть I), № 79 (часть I), № 93 (часть I); 2025, № 18 (часть I), № 49 (часть I); 2026, № 25 (часть I), № 32 (часть I) следующие изменения:

1) в преамбуле слова «Федеральным законом от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» (далее – Федеральный закон «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации»),» исключить, после слов «Федеральным законом от 21 декабря 2021 года № 414-ФЗ «Об общих принципах организации публичной власти в субъектах Российской Федерации» (далее – Федеральный закон «Об общих принципах организации публичной власти в субъектах Российской Федерации»),» дополнить словами «Федеральным законом от 20 марта 2025 года № 33-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» (далее – Федеральный закон

«Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»),»;

2) статью 1 изложить в следующей редакции:

«Статья 1. Местное самоуправление в Республике Татарстан

1. Местное самоуправление составляет одну из основ конституционного строя Республики Татарстан.

2. Местное самоуправление в Республике Татарстан – признаваемая и гарантируемая Конституцией Российской Федерации форма самоорганизации граждан в целях осуществления народом своей власти для самостоятельного решения вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения (вопросов местного значения) в пределах полномочий, предусмотренных в соответствии с Конституцией Российской Федерации Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другими федеральными законами, а в случаях, установленных федеральными законами, – законами Республики Татарстан.

3. Местное самоуправление в Республике Татарстан осуществляется гражданами непосредственно через формы прямого волеизъявления, а также через органы местного самоуправления.

4. Местное самоуправление осуществляется на всей территории Республики Татарстан.

5. В соответствии с Конституцией Российской Федерации органы местного самоуправления входят в единую систему публичной власти в Российской Федерации.

6. Органы местного самоуправления не входят в систему органов государственной власти.

7. Органы публичной власти в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другими федеральными законами участвуют в решении задач местного самоуправления.

8. В деятельности органов местного самоуправления гарантируется обеспечение гласности, в том числе посредством предоставления доступа к информации о деятельности органов местного самоуправления.»;

3) в статье 2 слова «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

4) статью 3 изложить в следующей редакции:

«Статья 3. Права граждан на осуществление местного самоуправления

1. Граждане имеют равные права на осуществление местного самоуправления независимо от пола, расы, национальности, языка, происхождения, имущественного

и должностного положения, отношения к религии, убеждений, принадлежности к общественным объединениям.

2. Органы публичной власти обеспечивают установленные Конституцией Российской Федерации и Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» права граждан на осуществление местного самоуправления.»;

5) статью 4 изложить в следующей редакции:

«Статья 4. Правовая основа местного самоуправления в Республике Татарстан

Правовую основу местного самоуправления в Республике Татарстан составляют Конституция Российской Федерации, общепризнанные принципы и нормы международного права, международные договоры Российской Федерации, федеральные конституционные законы, Федеральный закон «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другие федеральные законы, издаваемые в соответствии с ними иные нормативные правовые акты Российской Федерации (указы и распоряжения Президента Российской Федерации, постановления Правительства Российской Федерации, иные нормативные правовые акты федеральных органов исполнительной власти), Конституция Республики Татарстан, настоящий Закон, другие законы и иные нормативные правовые акты Республики Татарстан, уставы муниципальных образований, решения, принятые на местных референдумах и сходах граждан, и иные муниципальные правовые акты.»;

6) дополнить статьей 4¹ следующего содержания:

«Статья 4¹. Принципы правового регулирования местного самоуправления в Республике Татарстан

1. Местное самоуправление в Республике Татарстан осуществляется в соответствии с принципами, установленными Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

2. Уставами муниципальных образований и иными муниципальными правовыми актами могут предусматриваться порядок дистанционного взаимодействия органов, входящих в единую систему публичной власти в Республике Татарстан, порядок дистанционного участия в заседаниях представительного органа муниципального образования.»;

7) в статье 5:

а) в части 1:

пункт 1 изложить в следующей редакции:

«1) правовое регулирование вопросов организации местного самоуправления в Республике Татарстан в случаях и порядке, которые установлены федеральными законами;»;

в пункте 4 слова «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

б) часть 2 признать утратившей силу;

8) в статье 6:

а) части 1 и 2 признать утратившими силу;

б) часть 3 изложить в следующей редакции:

«3. В систему муниципальных правовых актов входят:

1) правовые акты, принятые на местном референдуме, сходе граждан;

2) правовые акты представительного органа муниципального образования;

3) правовые акты главы муниципального образования;

4) правовые акты местной администрации;

5) правовые акты иных органов местного самоуправления и должностных лиц местного самоуправления, предусмотренных уставом муниципального образования.»;

в) в части 4:

в абзаце первом слова «местном референдуме (сходе граждан)» заменить словами «местном референдуме, сходе граждан»;

в абзаце втором слова «местном референдуме (сходе граждан)» заменить словами «местном референдуме, сходе граждан»;

г) в части 5:

в абзаце первом слова «, принятые органами местного самоуправления,» исключить;

абзац второй изложить в следующей редакции:

«Неисполнение муниципальных правовых актов влечет за собой ответственность в соответствии с федеральными законами и Кодексом Республики Татарстан об административных правонарушениях.»;

д) в части 7 слово «обнародования» заменить словом «опубликования»;

е) в части 8¹:

абзац первый изложить в следующей редакции:

«8¹. Под обнародованием муниципального правового акта понимаются:»;

пункт 3 после слова «размещение» дополнить словами «муниципального правового акта»;

ж) в части 8² слова «размещение его полного текста» заменить словом «размещение»;

з) дополнить частью 8⁶ следующего содержания:

«8⁶. Обнародование иных документов и информации в случаях, если такое обнародование предусмотрено Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», осуществляется в порядке, предусмотренном для обнародования муниципальных правовых актов.»;

и) в части 9 слова «Федеральному закону «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами

«Федеральному закону «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

к) в части 10 слова «местном референдуме (сходе граждан)» заменить словами «местном референдуме, сходе граждан», слова «установленном законом Республики Татарстан» заменить словами «установленном Законом Республики Татарстан от 9 февраля 2009 года № 14-ЗРТ «О регистре муниципальных нормативных правовых актов Республики Татарстан»;

9) статью 6² признать утратившей силу;

10) в статье 6³:

а) в наименовании слова «, экспертиза муниципальных нормативных правовых актов» исключить;

б) в части 1 слова «проведение экспертизы муниципальных нормативных правовых актов, затрагивающих вопросы осуществления предпринимательской и инвестиционной деятельности, являются обязательными» заменить словами «является обязательным»;

в) в части 2 слова «проведение экспертизы муниципальных нормативных правовых актов, затрагивающих вопросы осуществления предпринимательской и инвестиционной деятельности, в иных муниципальных образованиях могут» заменить словами «в иных муниципальных образованиях может»;

11) в статье 7:

а) в части 1:

пункт 2 изложить в следующей редакции:

«2) перечень полномочий органов местного самоуправления по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения;»;

пункт 3 изложить в следующей редакции:

«3) формы, порядок и гарантии участия населения в решении вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения;»;

в пункте 5 слова «выборных и иных» исключить;

пункт 6 изложить в следующей редакции:

«б) виды, порядок принятия (издания), обнародования, в том числе официального опубликования, и вступления в силу муниципальных правовых актов;»;

пункт 7 признать утратившим силу;

в пункте 8 слова «, в том числе основания и процедура отзыва населением выборных должностных лиц местного самоуправления, досрочного прекращения полномочий выборных органов местного самоуправления и выборных должностных лиц местного самоуправления» исключить;

в пункте 9 слова «осуществления контроля за его исполнением» заменить словами «контроля за исполнением местного бюджета»;

б) часть 3 признать утратившей силу;

в) часть 4 изложить в следующей редакции:

«4. Проект устава муниципального образования, проект муниципального правового акта о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования не позднее чем за 30 дней до дня рассмотрения вопроса о принятии устава муниципального образования, внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования подлежат официальному опубликованию с одновременным официальным опубликованием установленного представительным органом муниципального образования порядка учета предложений по проекту указанного устава, проекту указанного муниципального правового акта, а также порядка участия граждан в его обсуждении. Не требуется официальное опубликование порядка учета предложений по проекту муниципального правового акта о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования, а также порядка участия граждан в его обсуждении в случае, если в устав муниципального образования вносятся изменения в форме точного воспроизведения положений Конституции Российской Федерации, федеральных законов, Конституции Республики Татарстан или законов Республики Татарстан в целях приведения данного устава в соответствие с этими нормативными правовыми актами.»;

г) часть 5 изложить в следующей редакции:

«5. Устав муниципального образования, муниципальный правовой акт о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования принимаются представительным органом муниципального образования большинством в две трети голосов от установленной численности депутатов представительного органа муниципального образования.»;

д) часть 7 изложить в следующей редакции:

«7. Устав муниципального образования, муниципальный правовой акт о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования подлежат официальному опубликованию после их государственной регистрации и вступают в силу после их официального опубликования. Глава муниципального образования обязан опубликовать зарегистрированные устав муниципального образования, муниципальный правовой акт о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования в течение семи дней со дня поступления из территориального органа уполномоченного федерального органа исполнительной власти в сфере регистрации уставов муниципальных образований предусмотренного частью 6 статьи 4 Федерального закона от 21 июля 2005 года № 97-ФЗ «О государственной регистрации уставов муниципальных образований» уведомления о включении сведений об уставе муниципального образования, о муниципальном правовом акте о внесении изменений и дополнений в устав муниципального образования в государственный реестр уставов муниципальных образований Республики Татарстан.»;

е) в абзаце первом части 8 слова «(за исключением случаев приведения устава муниципального образования в соответствие с федеральными законами, а также изменения полномочий, срока полномочий, порядка избрания выборных должностных лиц местного самоуправления)» заменить словами «(за исключением случаев приведения устава муниципального образования в соответствие с федеральными законами, а также изменения полномочий, срока полномочий,

порядка избрания (назначения) лиц, замещающих муниципальные должности),», дополнить словами «, за исключением случаев, установленных Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

ж) в части 8¹:

в пункте 1 слова «(схода граждан)» исключить;

в пункте 2 слова «(сходом граждан)» и слова «(схода граждан)» исключить;

з) в части 9 слово «даты» заменить словом «дня», слово «(обнародования)» исключить;

и) в части 10 слова «муниципальным правовым актом» заменить словами «посредством принятия муниципального правового акта», слово «действующий» заменить словом «действовавший»;

12) дополнить статьей 7¹ следующего содержания:

«Статья 7¹. Правила благоустройства территории муниципального образования

1. Правила благоустройства территории муниципального образования утверждаются представительным органом соответствующего муниципального образования.

2. Правилами благоустройства территории муниципального образования помимо вопросов, предусмотренных частью 2 статьи 58 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», исходя из природно-климатических, географических, социально-экономических и иных особенностей отдельных муниципальных образований регулируется порядок определения границ внутридворовых территорий.»;

13) в статье 9:

а) в части 7 слова «местного значения» заменить словами «непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

б) в абзаце первом части 8 слово «создаются» заменить словом «учреждаются»;

14) в статье 10:

а) в части 1 слова «федеральным законодательством» заменить словами «законодательством Российской Федерации»;

б) в части 2 слова «федеральным законодательством» заменить словами «законодательством Российской Федерации»;

в) дополнить частью 4 следующего содержания:

«4. С учетом исторических и иных местных традиций, а также наличия почетных званий СССР и Российской Федерации отдельные населенные пункты, входящие в состав муниципального образования, в соответствии с уставом муниципального образования могут иметь официальные символы населенного пункта.»;

15) главу 2 изложить в следующей редакции:

«Глава 2. Территориальные основы организации местного самоуправления

Статья 12. Виды муниципальных образований

1. Местное самоуправление на всей территории Республики Татарстан осуществляется в городских, сельских поселениях, муниципальных районах и городских округах.

2. Наделение муниципальных образований статусом городского, сельского поселения, муниципального района, городского округа осуществляется законами Республики Татарстан.

3. Территориальная организация местного самоуправления осуществляется в соответствии с принципами, установленными Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

Статья 13. Границы муниципальных образований

1. Границы территорий муниципальных образований устанавливаются и изменяются законами Республики Татарстан в соответствии с требованиями, установленными Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

2. Изменение границ муниципального образования осуществляется законом Республики Татарстан по инициативе населения, органов местного самоуправления, органов государственной власти Республики Татарстан, федеральных органов государственной власти в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

3. Изменение границ муниципального образования осуществляется с согласия населения муниципального образования, выраженного представительным органом соответствующего муниципального образования. Указанный представительный орган обязан обеспечить заблаговременное информирование населения о предстоящем рассмотрении вопроса об изменении границ муниципального образования, а также возможность выражения населением своего мнения по данному вопросу в порядке, установленном уставом и (или) нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования. При этом, если уставом или нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования такой порядок не определен, мнение населения выявляется путем проведения публичных слушаний. В этом случае сообщение о дате, времени и месте проведения публичных слушаний по вопросу изменения границ муниципального образования обнародуется представительным органом муниципального образования не позднее чем за 10 дней до дня проведения публичных слушаний.

4. В случае принятия закона Республики Татарстан об установлении или изменении границ муниципального образования направление документов (содержащихся в них сведений) в орган государственного кадастрового учета недвижимого имущества в соответствии со статьей 32 Федерального закона от 13 июля 2015 года № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» осуществляется уполномоченным органом исполнительной власти Республики Татарстан в области земельных отношений.

Статья 14. Преобразование муниципальных образований

1. Преобразованием муниципальных образований является объединение муниципальных образований, разделение муниципальных образований или изменение вида муниципального образования.

2. Преобразование муниципальных образований осуществляется законами Республики Татарстан по инициативе населения, органов местного самоуправления, органов государственной власти Республики Татарстан, федеральных органов государственной власти в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».»;

16) наименование главы 3 изложить в следующей редакции:

«Глава 3. Полномочия органов местного самоуправления городского, сельского поселения, муниципального района и городского округа по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения. Наделение органов местного самоуправления отдельными государственными полномочиями Республики Татарстан»;

17) статью 15 изложить в следующей редакции:

«Статья 15. Полномочия органов местного самоуправления городского, сельского поселения по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения

1. К полномочиям органов местного самоуправления городского поселения в соответствии с частью 1 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) принятие устава поселения и внесение в него изменений и дополнений, издание муниципальных правовых актов;

2) установление официальных символов поселения;

3) составление и рассмотрение проекта бюджета поселения, утверждение и исполнение бюджета поселения, осуществление муниципального финансового контроля, в том числе контроля за исполнением бюджета поселения, составление и утверждение отчета об исполнении бюджета поселения в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации;

4) владение, пользование и распоряжение имуществом, находящимся в муниципальной собственности поселения;

5) установление, введение в действие и прекращение действия ранее введенных местных налогов и сборов поселения в соответствии с законодательством о налогах и сборах;

6) организационное и материально-техническое обеспечение подготовки и проведения муниципальных выборов, местного референдума;

7) создание муниципальных предприятий и учреждений, осуществление финансового обеспечения деятельности муниципальных казенных учреждений и финансового обеспечения выполнения муниципального задания бюджетными и автономными муниципальными учреждениями;

8) установление тарифов на услуги, предоставляемые муниципальными предприятиями и учреждениями, и работы, выполняемые муниципальными предприятиями и учреждениями, если иное не предусмотрено федеральными законами;

9) развитие внутридворовых территорий;

10) участие в профилактике терроризма и экстремизма, а также в минимизации и (или) ликвидации последствий проявлений терроризма и экстремизма в границах поселения;

11) участие в предупреждении и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций в границах поселения;

12) организация и осуществление мероприятий по мобилизационной подготовке муниципальных предприятий и учреждений, находящихся на территории поселения;

13) осуществление международных и внешнеэкономических связей в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

14) осуществление муниципального контроля за соблюдением требований, установленных муниципальными правовыми актами, принятыми по вопросам непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения.

2. К полномочиям органов местного самоуправления городского поселения в соответствии с частью 2 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) организация в границах поселения электро-, тепло-, газо- и водоснабжения населения, водоотведения, снабжения населения топливом в пределах полномочий, установленных законодательством Российской Федерации;

2) обеспечение проживающих в поселении и нуждающихся в жилых помещениях малоимущих граждан жилыми помещениями, организация строительства и содержания муниципального жилищного фонда, создание условий для жилищного строительства, принятие решения о согласовании переустройства и перепланировки помещений в многоквартирном доме, а также осуществление иных полномочий органов местного самоуправления в соответствии с жилищным законодательством;

3) предоставление помещения для работы на обслуживаемом административном участке поселения сотруднику, замещающему должность участкового уполномоченного полиции;

4) обеспечение условий для развития на территории поселения физической культуры и спорта, в том числе содействие развитию и обеспечению доступности массового спорта, развитие детско-юношеского спорта (включая школьный спорт), организация и проведение официальных физкультурных мероприятий и спортивных мероприятий поселения;

5) создание условий для обеспечения жителей поселения услугами связи, общественного питания, торговли и бытового обслуживания;

6) комплектование (формирование), учет и использование архивных документов и архивных фондов поселения, решение вопросов о передаче архивных документов, находящихся в муниципальной собственности поселения, в собственность Российской Федерации, Республики Татарстан, иных субъектов Российской Федерации, иных муниципальных образований;

7) организация библиотечного обслуживания населения, комплектование и обеспечение сохранности библиотечных фондов библиотек поселения;

8) содержание мест захоронения;

9) присвоение адресов объектам адресации, изменение, аннулирование адресов, присвоение наименований элементам улично-дорожной сети (за исключением автомобильных дорог федерального значения, автомобильных дорог регионального или межмуниципального значения, местного значения муниципального района), наименований элементам планировочной структуры в границах поселения, изменение, аннулирование таких наименований, размещение информации в государственном адресном реестре;

10) утверждение правил благоустройства территории поселения, организация благоустройства территории поселения в соответствии с указанными правилами;

11) принятие решений и проведение на территории поселения мероприятий по выявлению правообладателей ранее учтенных объектов недвижимости, направление сведений о правообладателях данных объектов недвижимости для внесения в Единый государственный реестр недвижимости;

12) обеспечение выполнения работ, необходимых для создания искусственных земельных участков для нужд поселения в соответствии с федеральным законом;

13) осуществление выявления объектов накопленного вреда окружающей среде и организация ликвидации такого вреда применительно к территориям, расположенным в границах земельных участков, находящихся в собственности поселения;

14) организация сбора статистических показателей, характеризующих состояние экономики и социальной сферы поселения, и предоставление указанных данных органам государственной власти в порядке, установленном Правительством Российской Федерации;

15) осуществление учета личных подсобных хозяйств, которые ведут граждане в соответствии с Федеральным законом от 7 июля 2003 года № 112-ФЗ «О личном подсобном хозяйстве», в похозяйственных книгах;

16) разработка и осуществление мер, направленных на укрепление межнационального и межконфессионального согласия, поддержку и развитие языков и культуры народов Российской Федерации, проживающих на территории поселения, обеспечение социальной и культурной адаптации мигрантов, профилактику межнациональных (межэтнических) конфликтов;

17) создание условий для развития местного традиционного народного художественного творчества, участие в сохранении, возрождении и развитии народных художественных промыслов в поселении;

18) обеспечение первичных мер пожарной безопасности в границах населенных пунктов, входящих в состав территории поселения;

19) создание условий для обеспечения жителей поселения услугами организаций культуры, организации досуга, массового отдыха жителей поселения, обустройство мест массового отдыха населения;

20) сохранение, использование и популяризация объектов культурного наследия (памятников истории и культуры), находящихся в собственности поселения, охрана объектов культурного наследия (памятников истории и культуры) местного (муниципального) значения, расположенных на территории поселения;

21) создание условий для развития сельскохозяйственного производства, расширения рынка сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия;

22) содействие развитию малого и среднего предпринимательства;

23) оказание поддержки социально ориентированным некоммерческим организациям, благотворительной деятельности и добровольчеству (волонтерству);

24) организация и осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью, участие в реализации молодежной политики, разработка и реализация мер по обеспечению и защите прав и законных интересов молодежи, разработка и реализация муниципальных программ по основным направлениям реализации молодежной политики, организация и осуществление мониторинга реализации молодежной политики в поселении;

25) осуществление в соответствии с законодательством Российской Федерации о государственном контроле (надзоре) и муниципальном контроле в Российской Федерации муниципального контроля в сфере благоустройства, предметом которого является соблюдение правил благоустройства территории поселения, в том числе требований к обеспечению доступности для инвалидов объектов социальной, инженерной и транспортной инфраструктур и предоставляемых услуг (при осуществлении муниципального контроля в сфере благоустройства может выдаваться предписание об устранении нарушений обязательных требований, выявленных в ходе наблюдения за соблюдением обязательных требований (мониторинга безопасности).

3. К полномочиям органов местного самоуправления городского поселения в соответствии с частями 3 и 7 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) дорожная деятельность в отношении автомобильных дорог местного значения в границах населенных пунктов, входящих в состав территории поселения, и обеспечение безопасности дорожного движения на них, включая создание и

обеспечение функционирования парковок (парковочных мест), организация дорожного движения, а также осуществление иных полномочий в области использования автомобильных дорог и осуществления дорожной деятельности в соответствии с законодательством Российской Федерации;

2) создание условий для предоставления транспортных услуг населению и организация транспортного обслуживания населения в границах поселения;

3) организация ритуальных услуг;

4) участие в организации деятельности по накоплению (в том числе раздельному накоплению) и транспортированию твердых коммунальных отходов;

5) организация в соответствии с федеральным законом выполнения комплексных кадастровых работ и утверждение карты-плана территории;

6) принятие решений о создании, об упразднении лесничеств, создаваемых в их составе участковых лесничеств, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории поселения, установлении и изменении их границ, а также осуществление разработки и утверждения лесохозяйственных регламентов лесничеств, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории поселения;

7) осуществление мероприятий по лесоустройству в отношении лесов, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории поселения;

8) организация и осуществление мероприятий по территориальной обороне и гражданской обороне, защите населения и территории поселения от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера, включая поддержку в состоянии постоянной готовности к использованию объектов гражданской обороны, создание и содержание в целях гражданской обороны запасов материально-технических, продовольственных, медицинских и иных средств;

9) осуществление мероприятий по обеспечению безопасности людей на водных объектах, охране их жизни и здоровья;

10) информирование населения об ограничениях использования водных объектов общего пользования, обеспечение свободного доступа граждан к таким водным объектам и их береговым полосам;

11) оказание поддержки гражданам и их объединениям, участвующим в охране общественного порядка, создание условий для деятельности народных дружин.

4. К полномочиям органов местного самоуправления сельского поселения в соответствии с частью 1 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) принятие устава поселения и внесение в него изменений и дополнений, издание муниципальных правовых актов;

2) установление официальных символов поселения;

3) составление и рассмотрение проекта бюджета поселения, утверждение и исполнение бюджета поселения, осуществление муниципального финансового контроля, в том числе контроля за исполнением бюджета поселения, составление и утверждение отчета об исполнении бюджета поселения в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации;

4) владение, пользование и распоряжение имуществом, находящимся в муниципальной собственности поселения;

5) установление, введение в действие и прекращение действия ранее введенных местных налогов и сборов поселения в соответствии с законодательством о налогах и сборах;

6) организационное и материально-техническое обеспечение подготовки и проведения муниципальных выборов, местного референдума;

7) развитие внутридворовых территорий;

8) организация и осуществление мероприятий по мобилизационной подготовке муниципальных предприятий и учреждений, находящихся на территории поселения;

9) осуществление муниципального контроля за соблюдением требований, установленных муниципальными правовыми актами, принятыми по вопросам непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения.

5. К полномочиям органов местного самоуправления сельского поселения в соответствии с частью 2 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) организация в границах поселения водоснабжения населения, водоотведения, снабжения населения топливом в пределах полномочий, установленных законодательством Российской Федерации;

2) обеспечение условий для развития на территории поселения физической культуры и спорта, в том числе содействие развитию и обеспечению доступности массового спорта, развитие детско-юношеского спорта (включая школьный спорт), организация и проведение официальных физкультурных мероприятий и спортивных мероприятий поселения;

3) создание условий для обеспечения жителей поселения услугами связи, общественного питания, торговли и бытового обслуживания;

4) комплектование (формирование), учет и использование архивных документов и архивных фондов поселения, решение вопросов о передаче архивных документов, находящихся в муниципальной собственности поселения, в собственность Российской Федерации, Республики Татарстан, иных субъектов Российской Федерации, иных муниципальных образований;

5) содержание мест захоронения;

6) присвоение адресов объектам адресации, изменение, аннулирование адресов, присвоение наименований элементам улично-дорожной сети (за исключением автомобильных дорог федерального значения, автомобильных дорог регионального или межмуниципального значения, местного значения муниципального района), наименований элементам планировочной структуры в границах поселения, изменение, аннулирование таких наименований, размещение информации в государственном адресном реестре;

7) утверждение правил благоустройства территории поселения, организация благоустройства территории поселения в соответствии с указанными правилами;

8) организация сбора статистических показателей, характеризующих состояние экономики и социальной сферы поселения, и предоставление указанных

данных органам государственной власти в порядке, установленном Правительством Российской Федерации;

9) осуществление учета личных подсобных хозяйств, которые ведут граждане в соответствии с Федеральным законом от 7 июля 2003 года № 112-ФЗ «О личном подсобном хозяйстве», в похозяйственных книгах;

10) разработка и осуществление мер, направленных на укрепление межнационального и межконфессионального согласия, поддержку и развитие языков и культуры народов Российской Федерации, проживающих на территории поселения, обеспечение социальной и культурной адаптации мигрантов, профилактику межнациональных (межэтнических) конфликтов;

11) обеспечение первичных мер пожарной безопасности в границах населенных пунктов, входящих в состав территории поселения;

12) создание условий для обеспечения жителей поселения услугами организаций культуры, организации досуга, массового отдыха жителей поселения, обустройство мест массового отдыха населения;

13) создание условий для развития сельскохозяйственного производства, расширения рынка сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия;

14) содействие развитию малого и среднего предпринимательства;

15) организация и осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью, участие в реализации молодежной политики, разработка и реализация мер по обеспечению и защите прав и законных интересов молодежи, разработка и реализация муниципальных программ по основным направлениям реализации молодежной политики, организация и осуществление мониторинга реализации молодежной политики в поселении;

16) осуществление в соответствии с законодательством Российской Федерации о государственном контроле (надзоре) и муниципальном контроле в Российской Федерации муниципального контроля в сфере благоустройства, предметом которого является соблюдение правил благоустройства территории поселения, в том числе требований к обеспечению доступности для инвалидов объектов социальной, инженерной и транспортной инфраструктур и предоставляемых услуг (при осуществлении муниципального контроля в сфере благоустройства может выдаваться предписание об устранении нарушений обязательных требований, выявленных в ходе наблюдения за соблюдением обязательных требований (мониторинга безопасности)).

6. К полномочиям органов местного самоуправления сельского поселения в соответствии с частями 3 и 7 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) дорожная деятельность в отношении автомобильных дорог местного значения в границах населенных пунктов, входящих в состав территории поселения, и обеспечение безопасности дорожного движения на них, включая создание и обеспечение функционирования парковок (парковочных мест), организация дорожного движения, а также осуществление иных полномочий в области использования автомобильных дорог и осуществления дорожной деятельности в соответствии с законодательством Российской Федерации;

2) организация ритуальных услуг, за исключением создания специализированных служб по вопросам похоронного дела, утверждения порядка их деятельности, определения стоимости услуг, предоставляемых согласно гарантированному перечню услуг по погребению;

3) участие в организации деятельности по накоплению (в том числе раздельному накоплению) и транспортированию твердых коммунальных отходов;

4) обеспечение свободного доступа граждан к водным объектам общего пользования и их береговым полосам;

5) оказание поддержки гражданам и их объединениям, участвующим в охране общественного порядка, создание условий для деятельности народных дружин.

7. Иные полномочия органов местного самоуправления по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения, предусмотренные частями 1 – 3 настоящей статьи для органов местного самоуправления городских поселений, не отнесенные к полномочиям органов местного самоуправления сельских поселений в соответствии с частями 4 – 6 настоящей статьи, являются полномочиями органов местного самоуправления муниципальных районов по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения и решаются на территориях сельских поселений органами местного самоуправления соответствующих муниципальных районов.

8. При осуществлении полномочий, установленных частями 1 – 6 настоящей статьи, органы местного самоуправления городского, сельского поселения уполномочены осуществлять закупки товаров, работ, услуг.»;

18) статью 15¹ признать утратившей силу;

19) статью 16 изложить в следующей редакции:

**«Статья 16. Полномочия органов местного самоуправления
муниципального района по решению вопросов
непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения**

1. К полномочиям органов местного самоуправления муниципального района в соответствии с частью 1 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) принятие устава муниципального района и внесение в него изменений и дополнений, издание муниципальных правовых актов;

2) установление официальных символов муниципального района;

3) составление и рассмотрение проекта бюджета муниципального района, утверждение и исполнение бюджета муниципального района, осуществление муниципального финансового контроля, в том числе контроля за исполнением бюджета муниципального района, составление и утверждение отчета об исполнении бюджета муниципального района в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации;

4) владение, пользование и распоряжение имуществом, находящимся в муниципальной собственности муниципального района;

5) участие в осуществлении охраны здоровья граждан на территории муниципального района, включая обеспечение доступности медицинской помощи, в соответствии с Федеральным законом от 21 ноября 2011 года № 323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан в Российской Федерации», в том числе в создании условий для оказания медицинской помощи населению (за исключением территорий, включенных в утвержденный Правительством Российской Федерации перечень территорий, население которых обеспечивается медицинской помощью в медицинских организациях, подведомственных федеральному органу исполнительной власти, осуществляющему функции по медико-санитарному обеспечению населения отдельных территорий) в соответствии с территориальной программой государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи;

6) организационное и материально-техническое обеспечение подготовки и проведения муниципальных выборов, местного референдума;

7) учреждение печатного средства массовой информации и (или) сетевого издания для обнародования муниципальных правовых актов, доведения до сведения жителей муниципального района официальной информации;

8) создание муниципальных предприятий и учреждений, осуществление финансового обеспечения деятельности муниципальных казенных учреждений и финансового обеспечения выполнения муниципального задания бюджетными и автономными муниципальными учреждениями;

9) установление тарифов на услуги, предоставляемые муниципальными предприятиями и учреждениями, и работы, выполняемые муниципальными предприятиями и учреждениями, если иное не предусмотрено федеральными законами;

10) осуществление мер по противодействию коррупции в границах муниципального района;

11) участие в профилактике терроризма и экстремизма, а также в минимизации и (или) ликвидации последствий проявлений терроризма и экстремизма в границах муниципального района;

12) участие в предупреждении и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций в границах муниципального района;

13) организация и осуществление мероприятий по мобилизационной подготовке муниципальных предприятий и учреждений, находящихся на территории муниципального района;

14) осуществление международных и внешнеэкономических связей в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

15) осуществление муниципального контроля за соблюдением требований, установленных муниципальными правовыми актами, принятыми по вопросам непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения.

2. К полномочиям органов местного самоуправления муниципального района в соответствии с частью 2 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) организация в границах муниципального района электро-, тепло-, газо- и водоснабжения населения, водоотведения, снабжения населения топливом в пределах полномочий, установленных законодательством Российской Федерации;

2) предоставление помещения для работы на обслуживаемом административном участке муниципального района сотруднику, замещающему должность участкового уполномоченного полиции;

3) организация предоставления общедоступного и бесплатного дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования по основным общеобразовательным программам в муниципальных образовательных организациях (за исключением полномочий по финансовому обеспечению реализации основных общеобразовательных программ в соответствии с федеральными государственными образовательными стандартами), организация предоставления дополнительного образования детей в муниципальных образовательных организациях (за исключением дополнительного образования детей, финансовое обеспечение которого осуществляется органами государственной власти Республики Татарстан), организация предоставления дополнительного образования взрослых по дополнительным образовательным программам спортивной подготовки в муниципальных образовательных организациях, создание условий для осуществления присмотра и ухода за детьми, содержания детей в муниципальных образовательных организациях;

4) обеспечение условий для развития на территории муниципального района физической культуры и спорта, в том числе содействие развитию и обеспечению доступности массового спорта, развитие детско-юношеского спорта (включая школьный спорт), организация и проведение официальных физкультурных мероприятий и спортивных мероприятий муниципального района;

5) осуществление в пределах своих полномочий мероприятий по обеспечению организации отдыха детей в каникулярное время, включая мероприятия по обеспечению безопасности их жизни и здоровья;

6) создание условий для обеспечения жителей поселений, входящих в состав муниципального района, услугами связи, общественного питания, торговли и бытового обслуживания;

7) формирование и содержание муниципального архива, включая хранение архивных документов и архивных фондов поселений;

8) организация библиотечного обслуживания населения межпоселенческими библиотеками, комплектование и обеспечение сохранности их библиотечных фондов;

9) содержание на территории муниципального района межпоселенческих мест захоронения;

10) обеспечение выполнения работ, необходимых для создания искусственных земельных участков для нужд муниципального района в соответствии с федеральным законом;

11) осуществление выявления объектов накопленного вреда окружающей среде и организация ликвидации такого вреда применительно к территориям, расположенным в границах земельных участков, находящихся в собственности муниципального района;

12) организация сбора статистических показателей, характеризующих состояние экономики и социальной сферы муниципального района, и предоставление указанных данных органам государственной власти в порядке, установленном Правительством Российской Федерации;

13) организация профессионального образования и дополнительного профессионального образования лиц, замещающих муниципальные должности, муниципальных служащих и работников муниципальных предприятий и учреждений муниципального района, поселений, входящих в состав муниципального района, организация подготовки кадров для муниципальной службы в порядке, предусмотренном законодательством Российской Федерации об образовании и законодательством Российской Федерации о муниципальной службе;

14) разработка и осуществление мер, направленных на укрепление межнационального и межконфессионального согласия, поддержку и развитие языков и культуры народов Российской Федерации, проживающих на территории муниципального района, реализацию прав национальных меньшинств, обеспечение социальной и культурной адаптации мигрантов, профилактику межнациональных (межэтнических) конфликтов;

15) создание условий для развития местного традиционного народного художественного творчества в поселениях, входящих в состав муниципального района, участие в сохранении, возрождении и развитии народных художественных промыслов в поселениях, входящих в состав муниципального района;

16) обеспечение первичных мер пожарной безопасности в границах муниципального района за границами населенных пунктов;

17) создание условий для обеспечения жителей поселений, входящих в состав муниципального района, услугами организаций культуры, организации досуга;

18) сохранение, использование и популяризация объектов культурного наследия (памятников истории и культуры), находящихся в собственности муниципального района, охрана объектов культурного наследия (памятников истории и культуры) местного (муниципального) значения, расположенных на территории муниципального района;

19) создание условий для развития сельскохозяйственного производства в поселениях, входящих в состав муниципального района, расширения рынка сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия;

20) содействие развитию малого и среднего предпринимательства;

21) оказание поддержки социально ориентированным некоммерческим организациям, благотворительной деятельности и добровольчеству (волонтерству);

22) оказание поддержки научной, научно-технической и инновационной деятельности, осуществляемой на территории муниципального района, принятие программ, организация и проведение мероприятий муниципального района, направленных на популяризацию науки;

23) организация и осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью, участие в реализации молодежной политики, разработка и реализация мер по обеспечению и защите прав и законных интересов молодежи, разработка и реализация муниципальных программ по основным направлениям реализации

молодежной политики, организация и осуществление мониторинга реализации молодежной политики;

24) осуществление в соответствии с законодательством Российской Федерации о государственном контроле (надзоре) и муниципальном контроле в Российской Федерации следующих видов муниципального контроля:

а) муниципальный контроль за исполнением единой теплоснабжающей организацией обязательств по строительству, реконструкции и (или) модернизации объектов теплоснабжения на территории муниципального района;

б) муниципальный контроль в области охраны и использования особо охраняемых природных территорий местного значения на территории муниципального района;

в) муниципальный контроль на автомобильном транспорте, городском наземном электрическом транспорте и в дорожном хозяйстве в границах населенных пунктов, входящих в состав территории муниципального района;

г) муниципальный земельный контроль на территории муниципального района;

д) муниципальный лесной контроль на территории муниципального района.

3. К полномочиям органов местного самоуправления муниципального района в соответствии с частями 3 и 7 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) дорожная деятельность в отношении автомобильных дорог местного значения вне границ населенных пунктов в границах муниципального района и обеспечение безопасности дорожного движения на них, включая создание и обеспечение функционирования парковок (парковочных мест), организация дорожного движения, а также осуществление иных полномочий в области использования автомобильных дорог и осуществления дорожной деятельности в соответствии с законодательством Российской Федерации;

2) создание условий для предоставления транспортных услуг населению и организация транспортного обслуживания населения между поселениями в границах муниципального района;

3) разработка и утверждение программ комплексного развития систем коммунальной инфраструктуры, программ комплексного развития транспортной инфраструктуры, программ комплексного развития социальной инфраструктуры муниципального района, требования к которым устанавливаются Правительством Российской Федерации;

4) организация мероприятий по охране окружающей среды в границах муниципального района, в том числе организация и проведение в соответствии с законодательством в области охраны окружающей среды общественных обсуждений планируемой хозяйственной и иной деятельности на территории соответствующего муниципального района;

5) утверждение и реализация программ в области энергосбережения и повышения энергетической эффективности, организация проведения энергетического обследования многоквартирных домов, помещения в которых составляют муниципальный жилищный фонд в границах муниципального района,

организация и проведение иных мероприятий, предусмотренных законодательством об энергосбережении и о повышении энергетической эффективности;

6) организация ритуальных услуг, включая создание специализированных служб по вопросам похоронного дела, утверждение порядка их деятельности, определение стоимости услуг, предоставляемых согласно гарантированному перечню услуг по погребению;

7) участие в организации деятельности по накоплению (в том числе раздельному накоплению), сбору, транспортированию, обработке, утилизации, обезвреживанию, захоронению твердых коммунальных отходов;

8) осуществление в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, осмотров зданий, сооружений и выдача рекомендаций об устранении выявленных в ходе таких осмотров нарушений, направление уведомления о соответствии указанных в уведомлении о планируемом строительстве параметров объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома установленным параметрам и допустимости размещения объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома на земельном участке, уведомления о несоответствии указанных в уведомлении о планируемом строительстве параметров объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома установленным параметрам и (или) недопустимости размещения объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома на земельном участке, уведомления о соответствии или несоответствии построенных или реконструированных объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома требованиям законодательства о градостроительной деятельности при строительстве или реконструкции объектов индивидуального жилищного строительства или садовых домов на земельных участках, расположенных на территории муниципального района, принятие в соответствии с гражданским законодательством Российской Федерации решения о сносе самовольной постройки, решения о сносе самовольной постройки или ее приведении в соответствие с установленными требованиями, осуществление сноса самовольной постройки или ее приведения в соответствие с установленными требованиями в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, принятие решения о признании объекта капитального строительства аварийным и подлежащим сносу или реконструкции в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, проведение публичных слушаний, общественных обсуждений в случаях, предусмотренных частью 1 статьи 5¹ Градостроительного кодекса Российской Федерации;

9) принятие решения об изменении одного вида разрешенного использования земельного участка на другой вид такого использования, принятие решения о переводе земельных участков, находящихся в частной собственности, из одной категории в другую, за исключением случаев, предусмотренных законодательством Российской Федерации;

10) организация в соответствии с федеральным законом выполнения комплексных кадастровых работ и утверждение карты-плана территории;

11) утверждение схемы размещения рекламных конструкций, выдача разрешений на установку и эксплуатацию рекламных конструкций на территории

муниципального района, аннулирование таких разрешений, выдача предписаний о демонтаже самовольно установленных рекламных конструкций на территории муниципального района, осуществляемые в соответствии с законодательством Российской Федерации о рекламе;

12) организация и осуществление мероприятий по территориальной обороне и гражданской обороне, защите населения и территории муниципального района от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера, включая поддержку в состоянии постоянной готовности к использованию объектов гражданской обороны, создание и содержание в целях гражданской обороны запасов материально-технических, продовольственных, медицинских и иных средств;

13) осуществление мероприятий по обеспечению безопасности людей на водных объектах, охране их жизни и здоровья;

14) установление правил использования водных объектов общего пользования для личных и бытовых нужд, включая обеспечение свободного доступа граждан к водным объектам общего пользования и их береговым полосам, а также правил использования водных объектов для рекреационных целей.

4. Органы местного самоуправления муниципального района в соответствии с законодательством Российской Федерации осуществляют полномочия по предоставлению земельных участков, государственная собственность на которые не разграничена и которые расположены на территориях городских и сельских поселений, входящих в состав муниципального района.

5. При осуществлении полномочий, установленных частями 1 – 4 настоящей статьи, органы местного самоуправления муниципального района уполномочены осуществлять закупки товаров, работ, услуг.»;

20) статью 16¹ признать утратившей силу;

21) статью 17 изложить в следующей редакции:

«Статья 17. Полномочия органов местного самоуправления городского округа по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения

1. К полномочиям органов местного самоуправления городского округа в соответствии с частью 1 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) принятие устава городского округа и внесение в него изменений и дополнений, издание муниципальных правовых актов;

2) установление официальных символов городского округа;

3) составление и рассмотрение проекта бюджета городского округа, утверждение и исполнение бюджета городского округа, осуществление муниципального финансового контроля, в том числе контроля за исполнением бюджета городского округа, составление и утверждение отчета об исполнении бюджета городского округа в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации;

4) владение, пользование и распоряжение имуществом, находящимся в муниципальной собственности городского округа;

5) установление, введение в действие и прекращение действия ранее введенных местных налогов и сборов городского округа в соответствии с законодательством о налогах и сборах;

6) участие в осуществлении охраны здоровья граждан на территории городского округа, включая обеспечение доступности медицинской помощи, в соответствии с Федеральным законом от 21 ноября 2011 года № 323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан в Российской Федерации», в том числе в создании условий для оказания медицинской помощи населению (за исключением территорий, включенных в утвержденный Правительством Российской Федерации перечень территорий, население которых обеспечивается медицинской помощью в медицинских организациях, подведомственных федеральному органу исполнительной власти, осуществляющему функции по медико-санитарному обеспечению населения отдельных территорий) в соответствии с территориальной программой государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи;

7) организационное и материально-техническое обеспечение подготовки и проведения муниципальных выборов, местного референдума;

8) развитие внутридворовых территорий;

9) учреждение печатного средства массовой информации и (или) сетевого издания для обнародования муниципальных правовых актов, доведения до сведения жителей городского округа официальной информации;

10) создание муниципальных предприятий и учреждений, осуществление финансового обеспечения деятельности муниципальных казенных учреждений и финансового обеспечения выполнения муниципального задания бюджетными и автономными муниципальными учреждениями;

11) установление тарифов на услуги, предоставляемые муниципальными предприятиями и учреждениями, и работы, выполняемые муниципальными предприятиями и учреждениями, если иное не предусмотрено федеральными законами;

12) осуществление мер по противодействию коррупции в границах городского округа;

13) участие в профилактике терроризма и экстремизма, а также в минимизации и (или) ликвидации последствий проявлений терроризма и экстремизма в границах городского округа;

14) участие в предупреждении и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций в границах городского округа;

15) организация и осуществление мероприятий по мобилизационной подготовке муниципальных предприятий и учреждений, находящихся на территории городского округа;

16) осуществление международных и внешнеэкономических связей в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

17) осуществление муниципального контроля за соблюдением требований, установленных муниципальными правовыми актами, принятыми по вопросам непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения.

2. К полномочиям органов местного самоуправления городского округа в соответствии с частью 2 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) организация в границах городского округа электро-, тепло-, газо- и водоснабжения населения, водоотведения, снабжения населения топливом в пределах полномочий, установленных законодательством Российской Федерации;

2) обеспечение проживающих в городском округе и нуждающихся в жилых помещениях малоимущих граждан жилыми помещениями, организация строительства и содержания муниципального жилищного фонда, создание условий для жилищного строительства, принятие решения о согласовании переустройства и перепланировки помещений в многоквартирном доме, а также осуществление иных полномочий органов местного самоуправления в соответствии с жилищным законодательством;

3) предоставление помещения для работы на обслуживаемом административном участке городского округа сотруднику, замещающему должность участкового уполномоченного полиции;

4) организация предоставления общедоступного и бесплатного дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования по основным общеобразовательным программам в муниципальных образовательных организациях (за исключением полномочий по финансовому обеспечению реализации основных общеобразовательных программ в соответствии с федеральными государственными образовательными стандартами), организация предоставления дополнительного образования детей в муниципальных образовательных организациях (за исключением дополнительного образования детей, финансовое обеспечение которого осуществляется органами государственной власти Республики Татарстан), организация предоставления дополнительного образования взрослых по дополнительным образовательным программам спортивной подготовки в муниципальных образовательных организациях, создание условий для осуществления присмотра и ухода за детьми, содержания детей в муниципальных образовательных организациях;

5) обеспечение условий для развития на территории городского округа физической культуры и спорта, в том числе содействие развитию и обеспечению доступности массового спорта, развитие детско-юношеского спорта (включая школьный спорт), организация и проведение официальных физкультурных мероприятий и спортивных мероприятий городского округа;

6) осуществление в пределах своих полномочий мероприятий по обеспечению организации отдыха детей в каникулярное время, включая мероприятия по обеспечению безопасности их жизни и здоровья;

7) создание условий для обеспечения жителей городского округа услугами связи, общественного питания, торговли и бытового обслуживания;

8) формирование и содержание муниципального архива;

9) организация библиотечного обслуживания населения, комплектование и обеспечение сохранности библиотечных фондов библиотек городского округа;

10) содержание мест захоронения;

11) присвоение адресов объектам адресации, изменение, аннулирование адресов, присвоение наименований элементам улично-дорожной сети (за исключением автомобильных дорог федерального значения, автомобильных дорог регионального или межмуниципального значения), наименований элементам планировочной структуры в границах городского округа, изменение, аннулирование таких наименований, размещение информации в государственном адресном реестре;

12) утверждение правил благоустройства территории городского округа, организация благоустройства территории городского округа в соответствии с указанными правилами;

13) принятие решений и проведение на территории городского округа мероприятий по выявлению правообладателей ранее учтенных объектов недвижимости, направление сведений о правообладателях данных объектов недвижимости для внесения в Единый государственный реестр недвижимости;

14) обеспечение выполнения работ, необходимых для создания искусственных земельных участков для нужд городского округа в соответствии с федеральным законом;

15) осуществление выявления объектов накопленного вреда окружающей среде и организация ликвидации такого вреда применительно к территориям, расположенным в границах земельных участков, находящихся в собственности городского округа;

16) организация сбора статистических показателей, характеризующих состояние экономики и социальной сферы городского округа, и предоставление указанных данных органам государственной власти в порядке, установленном Правительством Российской Федерации;

17) осуществление учета личных подсобных хозяйств, которые ведут граждане в соответствии с Федеральным законом от 7 июля 2003 года № 112-ФЗ «О личном подсобном хозяйстве», в похозяйственных книгах;

18) организация профессионального образования и дополнительного профессионального образования лиц, замещающих муниципальные должности, муниципальных служащих и работников муниципальных предприятий и учреждений, организация подготовки кадров для муниципальной службы в порядке, предусмотренном законодательством Российской Федерации об образовании и законодательством Российской Федерации о муниципальной службе;

19) разработка и осуществление мер, направленных на укрепление межнационального и межконфессионального согласия, поддержку и развитие языков и культуры народов Российской Федерации, проживающих на территории городского округа, реализацию прав национальных меньшинств, обеспечение социальной и культурной адаптации мигрантов, профилактику межнациональных (межэтнических) конфликтов;

20) создание условий для развития местного традиционного народного художественного творчества, участие в сохранении, возрождении и развитии народных художественных промыслов в городском округе;

21) обеспечение первичных мер пожарной безопасности в границах городского округа;

22) создание условий для обеспечения жителей городского округа услугами организаций культуры, организации досуга, массового отдыха жителей городского округа, обустройство мест массового отдыха населения;

23) сохранение, использование и популяризация объектов культурного наследия (памятников истории и культуры), находящихся в собственности городского округа, охрана объектов культурного наследия (памятников истории и культуры) местного (муниципального) значения, расположенных на территории городского округа;

24) создание условий для развития сельскохозяйственного производства в городском округе, расширения рынка сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия;

25) содействие развитию малого и среднего предпринимательства;

26) оказание поддержки социально ориентированным некоммерческим организациям, благотворительной деятельности и добровольчеству (волонтерству);

27) оказание поддержки научной, научно-технической и инновационной деятельности, осуществляемой на территории городского округа, принятие программ, организация и проведение мероприятий городского округа, направленных на популяризацию науки;

28) организация и осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью, участие в реализации молодежной политики, разработка и реализация мер по обеспечению и защите прав и законных интересов молодежи, разработка и реализация муниципальных программ по основным направлениям реализации молодежной политики, организация и осуществление мониторинга реализации молодежной политики в городском округе;

29) осуществление в соответствии с законодательством Российской Федерации о государственном контроле (надзоре) и муниципальном контроле в Российской Федерации следующих видов муниципального контроля:

а) муниципальный контроль за исполнением единой теплоснабжающей организацией обязательств по строительству, реконструкции и (или) модернизации объектов теплоснабжения;

б) муниципальный контроль в сфере благоустройства, предметом которого является соблюдение правил благоустройства территории городского округа, в том числе требований к обеспечению доступности для инвалидов объектов социальной, инженерной и транспортной инфраструктур и предоставляемых услуг (при осуществлении муниципального контроля в сфере благоустройства может выдаваться предписание об устранении нарушений обязательных требований, выявленных в ходе наблюдения за соблюдением обязательных требований (мониторинга безопасности);

в) муниципальный контроль в области охраны и использования особо охраняемых природных территорий местного значения;

г) муниципальный контроль на автомобильном транспорте, городском наземном электрическом транспорте и в дорожном хозяйстве в границах населенных пунктов, входящих в состав территории городского округа;

- д) муниципальный земельный контроль в границах городского округа;
- е) муниципальный лесной контроль.

3. К полномочиям органов местного самоуправления городского округа в соответствии с частями 3 и 7 статьи 32 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

1) дорожная деятельность в отношении автомобильных дорог местного значения в границах городского округа и обеспечение безопасности дорожного движения на них, включая создание и обеспечение функционирования парковок (парковочных мест), организация дорожного движения, а также осуществление иных полномочий в области использования автомобильных дорог и осуществления дорожной деятельности в соответствии с законодательством Российской Федерации;

2) создание условий для предоставления транспортных услуг населению и организация транспортного обслуживания населения в границах городского округа;

3) разработка и утверждение программ комплексного развития систем коммунальной инфраструктуры, программ комплексного развития транспортной инфраструктуры, программ комплексного развития социальной инфраструктуры городского округа, требования к которым устанавливаются Правительством Российской Федерации;

4) организация мероприятий по охране окружающей среды в границах городского округа, в том числе организация и проведение в соответствии с законодательством в области охраны окружающей среды общественных обсуждений планируемой хозяйственной и иной деятельности на территории соответствующего городского округа;

5) утверждение и реализация программ в области энергосбережения и повышения энергетической эффективности, организация проведения энергетического обследования многоквартирных домов, помещения в которых составляют муниципальный жилищный фонд в границах городского округа, организация и проведение иных мероприятий, предусмотренных законодательством об энергосбережении и о повышении энергетической эффективности;

6) организация ритуальных услуг;

7) участие в организации деятельности по накоплению (в том числе раздельному накоплению), сбору, транспортированию, обработке, утилизации, обезвреживанию, захоронению твердых коммунальных отходов;

8) осуществление в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, осмотров зданий, сооружений и выдача рекомендаций об устранении выявленных в ходе таких осмотров нарушений, направление уведомления о соответствии указанных в уведомлении о планируемом строительстве параметров объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома установленным параметрам и допустимости размещения объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома на земельном участке, уведомления о несоответствии указанных в уведомлении о планируемом строительстве параметров объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома установленным параметрам и (или) недопустимости размещения объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома на земельном

участке, уведомления о соответствии или несоответствии построенных или реконструированных объекта индивидуального жилищного строительства или садового дома требованиям законодательства о градостроительной деятельности при строительстве или реконструкции объектов индивидуального жилищного строительства или садовых домов на земельных участках, расположенных на территории городского округа, принятие в соответствии с гражданским законодательством Российской Федерации решения о сносе самовольной постройки, решения о сносе самовольной постройки или ее приведении в соответствие с установленными требованиями, осуществление сноса самовольной постройки или ее приведения в соответствие с установленными требованиями в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, принятие решения о признании объекта капитального строительства аварийным и подлежащим сносу или реконструкции в случаях, предусмотренных Градостроительным кодексом Российской Федерации, проведение публичных слушаний, общественных обсуждений в случаях, предусмотренных частью 1 статьи 5¹ Градостроительного кодекса Российской Федерации;

9) принятие решения об изменении одного вида разрешенного использования земельного участка на другой вид такого использования, принятие решения о переводе земельных участков, находящихся в частной собственности, из одной категории в другую, за исключением случаев, предусмотренных законодательством Российской Федерации;

10) организация в соответствии с федеральным законом выполнения комплексных кадастровых работ и утверждение карты-плана территории;

11) принятие решений о создании, об упразднении лесничеств, создаваемых в их составе участковых лесничеств, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории городского округа, установлении и изменении их границ, а также осуществление разработки и утверждения лесохозяйственных регламентов лесничеств, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории городского округа;

12) осуществление мероприятий по лесоустройству в отношении лесов, расположенных на землях населенных пунктов, входящих в состав территории городского округа;

13) утверждение схемы размещения рекламных конструкций, выдача разрешений на установку и эксплуатацию рекламных конструкций на территории городского округа, аннулирование таких разрешений, выдача предписаний о демонтаже самовольно установленных рекламных конструкций на территории городского округа, осуществляемые в соответствии с законодательством Российской Федерации о рекламе;

14) организация и осуществление мероприятий по территориальной обороне и гражданской обороне, защите населения и территории городского округа от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера, включая поддержку в состоянии постоянной готовности к использованию объектов гражданской обороны, создание и содержание в целях гражданской обороны запасов материально-технических, продовольственных, медицинских и иных средств;

15) осуществление мероприятий по обеспечению безопасности людей на водных объектах, охране их жизни и здоровья;

16) установление правил использования водных объектов общего пользования для личных и бытовых нужд и информирование населения об ограничениях использования таких водных объектов, включая обеспечение свободного доступа граждан к водным объектам общего пользования и их береговым полосам, а также правил использования водных объектов для рекреационных целей;

17) оказание поддержки гражданам и их объединениям, участвующим в охране общественного порядка, создание условий для деятельности народных дружин.

4. Органы местного самоуправления городского округа в соответствии с законодательством Российской Федерации осуществляют полномочия по предоставлению земельных участков, государственная собственность на которые не разграничена и которые расположены на территории городского округа.

5. При осуществлении полномочий, установленных частями 1 – 4 настоящей статьи, органы местного самоуправления городского округа уполномочены осуществлять закупки товаров, работ, услуг.»;

22) статью 17¹ изложить в следующей редакции:

«Статья 17¹. Финансовое обеспечение осуществления полномочий по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения, перераспределенных настоящим Законом для осуществления органами местного самоуправления

Финансовое обеспечение осуществления полномочий, перераспределенных частями 3 и 6 статьи 15, частью 3 статьи 16 и частью 3 статьи 17 настоящего Закона для осуществления органами местного самоуправления, осуществляется за счет средств местного бюджета с учетом передаваемых в соответствии с Бюджетным кодексом Республики Татарстан в бюджеты муниципальных образований единых, дополнительных и (или) дифференцированных нормативов отчислений от отдельных федеральных и (или) региональных налогов и сборов, налогов, предусмотренных специальными налоговыми режимами, неналоговых доходов, подлежащих зачислению в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации и законодательством о налогах и сборах в бюджет Республики Татарстан. При осуществлении полномочий, перераспределенных частями 3 и 6 статьи 15, частью 3 статьи 16 и частью 3 статьи 17 настоящего Закона для осуществления органами местного самоуправления, органы местного самоуправления имеют право дополнительно использовать собственные материальные ресурсы и финансовые средства в случаях и порядке, которые предусмотрены уставом муниципального образования.»;

23) статью 18 признать утратившей силу;

24) в статье 19:

а) в части 1 слова «Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и» исключить, дополнить словами «и Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

б) часть 4 изложить в следующей редакции:

«4. Финансовое обеспечение осуществления переданных полномочий осуществляется за счет субвенций из бюджета Республики Татарстан.»;

в) часть 5 изложить в следующей редакции:

«5. Органы местного самоуправления имеют право дополнительно использовать собственное имущество (материальные ресурсы, финансовые средства) для осуществления переданных им отдельных государственных полномочий в случаях и порядке, которые предусмотрены уставом муниципального образования.»;

г) в части 7 после слов «Республики Татарстан» дополнить словами «в соответствии с федеральным законом», слова «предоставленных на эти цели материальных ресурсов и финансовых средств» заменить словами «предоставленного на эти цели имущества»;

25) главу 3 дополнить статьей 19¹ следующего содержания:

«Статья 19¹. Участие органов местного самоуправления в осуществлении не переданных им государственных полномочий

1. Органы местного самоуправления вправе устанавливать за счет средств бюджета муниципального образования (за исключением финансовых средств, передаваемых местному бюджету на осуществление целевых расходов) дополнительные меры социальной поддержки и социальной помощи для отдельных категорий граждан вне зависимости от наличия в федеральных законах положений, устанавливающих указанное право.

2. Финансирование полномочий, предусмотренных частью 1 настоящей статьи, не является обязанностью муниципального образования, осуществляется при наличии возможности и не является основанием для выделения дополнительных средств из других бюджетов бюджетной системы Российской Федерации.»;

26) главу 3 дополнить статьей 19² следующего содержания:

«Статья 19². Права органов местного самоуправления на осуществление полномочий, не отнесенных к полномочиям органов местного самоуправления

1. Органы местного самоуправления вправе осуществлять полномочия, не отнесенные к полномочиям органов местного самоуправления по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения, за счет доходов местных бюджетов, за исключением межбюджетных трансфертов, предоставленных из бюджетов бюджетной системы Российской Федерации, и поступлений налоговых доходов по дополнительным нормативам отчислений.

2. Органы местного самоуправления имеют право на:

1) осуществление полномочий в сфере стратегического планирования, предусмотренных федеральным законодательством о стратегическом планировании в Российской Федерации, включая утверждение стратегии социально-экономического развития муниципального образования;

2) создание муниципальной пожарной охраны;

3) создание условий для организации проведения независимой оценки качества условий оказания услуг организациями в порядке и на условиях, которые установлены федеральными законами, применение результатов независимой оценки качества условий оказания услуг организациями при оценке деятельности руководителей подведомственных организаций и осуществление контроля за принятием мер по устранению недостатков, выявленных по результатам независимой оценки качества условий оказания услуг организациями, в соответствии с федеральными законами;

4) создание муниципальных образовательных организаций высшего образования;

5) создание условий для развития туризма;

6) создание музеев муниципального образования;

7) оказание содействия развитию физической культуры и спорта инвалидов, лиц с ограниченными возможностями здоровья, адаптивной физической культуры и адаптивного спорта;

8) оказание поддержки общественным объединениям инвалидов, а также созданным общероссийскими общественными объединениями инвалидов организациям в соответствии с законодательством Российской Федерации о социальной защите инвалидов;

9) совершение нотариальных действий, предусмотренных законодательством, в случае отсутствия во входящем в состав территории муниципального образования и не являющемся его административным центром населенном пункте нотариуса;

10) оказание содействия в осуществлении нотариусом приема населения в соответствии с графиком приема населения, утвержденным Нотариальной палатой Республики Татарстан;

11) предоставление гражданам жилых помещений муниципального жилищного фонда по договорам найма жилых помещений жилищного фонда социального использования в соответствии с жилищным законодательством;

12) предоставление сотруднику, замещающему должность участкового уполномоченного полиции, и членам его семьи жилого помещения на период замещения сотрудником указанной должности;

13) осуществление деятельности по обращению с животными без владельцев, обитающими на территории муниципального образования;

14) осуществление мероприятий по оказанию помощи лицам, находящимся в состоянии алкогольного, наркотического или иного токсического опьянения;

15) участие в мероприятиях по профилактике незаконного потребления наркотических средств и психотропных веществ, наркомании;

16) осуществление мероприятий в сфере профилактики правонарушений в соответствии с Федеральным законом от 23 июня 2016 года № 182-ФЗ «Об основах системы профилактики правонарушений в Российской Федерации»;

17) создание общественных советов при органах местного самоуправления в соответствии с Федеральным законом от 21 июля 2014 года № 212-ФЗ «Об основах общественного контроля в Российской Федерации»;

18) создание научно-технических советов при органах местного самоуправления в целях обеспечения участия муниципального образования в проведении единой государственной научно-технической политики.

3. Органы местного самоуправления вправе осуществлять иные полномочия, если это предусмотрено федеральными законами.»;

27) в статье 20:

а) часть 1 изложить в следующей редакции:

«1. К формам непосредственного осуществления населением местного самоуправления в Республике Татарстан в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

- 1) местный референдум;
- 2) муниципальные выборы;
- 3) сход граждан.»;

б) дополнить частями 1¹ и 1² следующего содержания:

«1¹. К формам участия населения в осуществлении местного самоуправления в Республике Татарстан в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» относятся:

- 1) опрос;
- 2) публичные слушания, общественные обсуждения;
- 3) собрание граждан;
- 4) инициативные проекты;
- 5) территориальное общественное самоуправление;
- 6) староста сельского населенного пункта.

1². Наряду с предусмотренными Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», настоящим Законом формами непосредственного осуществления населением местного самоуправления и участия населения в осуществлении местного самоуправления граждане вправе участвовать в осуществлении местного самоуправления в иных формах, не противоречащих Конституции Российской Федерации, Федеральному закону «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другим федеральным законам, настоящему Закону, другим законам Республики Татарстан.»;

в) части 4 и 5 признать утратившими силу;

г) в части 5¹ слова «определяется уставом муниципального образования и (или)» заменить словами «, публичных слушаний определяется»;

д) часть 6 признать утратившей силу;

е) в абзаце первом части 7 слова «(сходом граждан, осуществляющим полномочия представительного органа)» исключить;

ж) в абзаце втором части 8 слова «вопроса местного значения» заменить словами «вопроса непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

з) дополнить частями 9 и 10 следующего содержания:

«9. Территориальным общественным самоуправлением, в том числе осуществляющим свою деятельность без регистрации в качестве юридического лица, может быть предоставлена поддержка за счет бюджетных ассигнований бюджета Республики Татарстан на основании решений Кабинета Министров Республики Татарстан и за счет бюджетных ассигнований местных бюджетов на основании решений представительных органов муниципальных образований.

10. Гарантии деятельности и иные вопросы статуса старосты сельского населенного пункта, в том числе вопросы материально-технического и организационного обеспечения старосты, устанавливаются нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования.»;

28) в статье 21:

а) часть 1 изложить в следующей редакции:

«1. Под органами местного самоуправления понимаются избираемые непосредственно населением или образуемые представительным органом муниципального образования органы, наделенные собственными полномочиями по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения.»;

б) в части 2 слова «допускается только в случаях и порядке, установленных Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «допускается в случаях и порядке, которые предусмотрены Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

в) в части 3 слова «иные органы и выборные должностные лица местного самоуправления, предусмотренные уставом муниципального образования и обладающие собственными полномочиями по решению вопросов местного значения» заменить словами «иные органы, предусмотренные уставом муниципального образования и обладающие собственными полномочиями по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

г) в абзаце первом части 4 слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

д) в части 5:

в абзаце первом слова «населением на местном референдуме (в муниципальном образовании с численностью жителей, обладающих избирательным правом, не более 300 человек – на сходе граждан) или представительным органом муниципального образования» заменить словами «представительным органом муниципального образования после его избрания»;

абзацы второй – четвертый признать утратившими силу;

абзац пятый изложить в следующей редакции:

«Численность депутатов представительного органа первого созыва вновь образованного муниципального образования, порядок избрания первого главы данного муниципального образования устанавливаются законом Республики

Татарстан с учетом положений Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».»;

абзац шестой дополнить словами «, если иное не предусмотрено федеральными конституционными законами»;

в абзаце седьмом слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», второе предложение исключить;

абзац восьмой изложить в следующей редакции:

«До формирования органов местного самоуправления вновь образованного муниципального образования полномочия по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения вновь образованного муниципального образования на соответствующих территориях осуществляют органы местного самоуправления, которые на день создания вновь образованного муниципального образования осуществляли полномочия по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения на этих территориях.»;

в абзаце девятом слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

в абзаце десятом слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

в абзаце одиннадцатом слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

е) части 6 и 7 признать утратившими силу;

ж) часть 9 изложить в следующей редакции:

«9. Организационное и материально-техническое обеспечение деятельности органов местного самоуправления осуществляется исключительно за счет собственных доходов бюджетов соответствующих муниципальных образований, за исключением случаев, предусмотренных Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».»;

29) в статье 22:

а) в части 2:

абзац первый дополнить предложением следующего содержания: «Депутаты представительного органа муниципального образования осуществляют свои полномочия, как правило, на непостоянной основе.»;

абзац второй признать утратившим силу;

б) части 2¹ и 2² признать утратившими силу;

в) в части 3 второе предложение исключить;

г) в пункте 1 части 3¹ второе предложение исключить;

д) часть 5 изложить в следующей редакции:

«5. Численность депутатов представительного органа поселения, городского округа определяется уставом муниципального образования в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» и не может быть менее:

- 1) 7 человек – при численности населения менее 1000 человек;
- 2) 10 человек – при численности населения от 1000 до 10 000 человек;
- 3) 15 человек – при численности населения от 10 000 до 30 000 человек;
- 4) 20 человек – при численности населения от 30 000 до 100 000 человек;
- 5) 25 человек – при численности населения от 100 000 до 500 000 человек;
- 6) 35 человек – при численности населения свыше 500 000 человек.»;
- е) дополнить частями 5¹ и 5² следующего содержания:

«5¹. Численность депутатов представительного органа муниципального района определяется уставом муниципального района и не может быть менее 15 человек.

5². На постоянной основе могут работать не более 10 процентов депутатов от установленной численности представительного органа муниципального образования, а если численность представительного органа муниципального образования составляет менее 10 человек, – 1 депутат.»;

ж) часть 6 изложить в следующей редакции:

«6. Представительный орган муниципального образования считается избранным в правомочном составе в случае избрания не менее двух третей от установленной численности депутатов.»;

з) часть 8 изложить в следующей редакции:

«8. В исключительной компетенции представительного органа муниципального образования находятся:

1) принятие устава муниципального образования и внесение в него изменений и дополнений;

2) утверждение местного бюджета и отчета о его исполнении;

3) установление, введение в действие и прекращение действия ранее введенных местных налогов и сборов в соответствии с законодательством Российской Федерации о налогах и сборах;

4) утверждение стратегии социально-экономического развития муниципального образования;

5) определение порядка управления и распоряжения имуществом, находящимся в муниципальной собственности;

6) определение порядка принятия решений о создании, реорганизации и ликвидации муниципальных предприятий, а также об установлении тарифов на услуги муниципальных предприятий и учреждений, выполнение работ, за исключением случаев, предусмотренных федеральными законами;

7) определение порядка материально-технического и организационного обеспечения деятельности органов местного самоуправления;

8) контроль за исполнением органами местного самоуправления и должностными лицами местного самоуправления полномочий по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения;

9) принятие решения об удалении главы муниципального образования в отставку в предусмотренных Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» случаях;

10) утверждение правил благоустройства территории муниципального образования;

11) заслушивание ежегодных отчетов главы муниципального образования, главы местной администрации о результатах их деятельности, деятельности местной администрации и иных подведомственных главе муниципального образования органов местного самоуправления, в том числе о решении вопросов, поставленных представительным органом муниципального образования.»;

и) часть 9 изложить в следующей редакции:

«9. Иные полномочия представительных органов муниципальных образований определяются федеральными законами, Конституцией Республики Татарстан, законами Республики Татарстан, уставами муниципальных образований.»;

к) часть 9¹ признать утратившей силу;

л) в части 12 слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

м) в части 15 слова «отдельной строкой» заменить словами «отдельно от других расходов»;

30) в статье 22¹:

а) в части 2 слова «настоящим Законом,» исключить;

б) части 3 – 5, 10, 12 – 16 признать утратившими силу;

31) статью 23 изложить в следующей редакции:

«Статья 23. Нормативные и иные правовые акты представительного органа муниципального образования

1. К нормативным правовым актам представительного органа муниципального образования относятся:

1) нормативный правовой акт об утверждении устава муниципального образования;

2) нормативный правовой акт об утверждении бюджета муниципального образования;

3) правила благоустройства территории муниципального образования;

4) нормативные правовые акты об утверждении соглашений, заключаемых между органами местного самоуправления;

5) иные нормативные правовые акты, принятые представительным органом муниципального образования по вопросам, отнесенным к его компетенции федеральными законами, законами Республики Татарстан, уставом муниципального образования.

2. Представительный орган муниципального образования по вопросам, отнесенным к его компетенции федеральными законами, законами Республики Татарстан, уставом муниципального образования, принимает:

1) решения, устанавливающие правила, обязательные для исполнения на территории муниципального образования;

2) решение об удалении главы муниципального образования в отставку;

3) решения по вопросам организации деятельности представительного органа муниципального образования;

4) решения по иным вопросам, отнесенным к его компетенции федеральными законами, законами Республики Татарстан, уставом муниципального образования.

3. Проекты нормативных правовых актов представительного органа муниципального образования об установлении, о введении в действие или прекращении действия налогов (сборов), об изменении налоговых ставок (ставок сборов), порядка и срока уплаты налогов (сборов), установлении (отмене) налоговых льгот (льгот по сборам) и (или) оснований и порядка их применения, другие проекты нормативных правовых актов представительного органа муниципального образования, предусматривающие расходы, финансовое обеспечение которых осуществляется за счет средств местного бюджета, рассматриваются представительным органом муниципального образования по представлению главы местной администрации либо при наличии заключения указанного лица. Данное заключение представляется в представительный орган муниципального образования в срок, который устанавливается уставом муниципального образования и не может быть менее 20 дней.

4. Проекты нормативных правовых актов могут вноситься в представительный орган муниципального образования депутатами представительного органа муниципального образования, главой муниципального образования, иными органами местного самоуправления, главой местной администрации, органами территориального общественного самоуправления, инициативными группами граждан, а также иными субъектами правотворческой инициативы, установленными уставом муниципального образования, за исключением случаев, предусмотренных Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

5. Порядок принятия представительным органом муниципального образования решений определяется уставом муниципального образования. Решение представительного органа муниципального образования, в том числе устанавливающее правила, обязательные для исполнения на территории муниципального образования, а также по вопросам организации деятельности представительного органа, не может считаться принятым, если за него проголосовало менее половины от установленной численности депутатов представительного органа муниципального образования.

6. Глава муниципального образования подписывает и обнародует нормативный правовой акт, принятый представительным органом муниципального образования.

7. Нормативный правовой акт, принятый представительным органом муниципального образования, направляется главе муниципального образования для подписания и обнародования в течение 10 дней.

8. Глава муниципального образования имеет право отклонить нормативный правовой акт, принятый представительным органом муниципального образования. В этом случае указанный нормативный правовой акт в течение 10 дней возвращается в представительный орган муниципального образования с мотивированным обоснованием его отклонения либо с предложениями о внесении в него изменений и дополнений.

9. Отклоненный главой муниципального образования нормативный правовой акт повторно рассматривается представительным органом муниципального образования.

10. Если при повторном рассмотрении нормативный правовой акт будет одобрен в ранее принятой редакции большинством не менее двух третей от установленной численности депутатов представительного органа муниципального образования, он подлежит подписанию главой муниципального образования в течение семи дней и обнародованию.

11. Действие положений частей 8 – 10 настоящей статьи не распространяется на органы местного самоуправления сельского поселения, в котором в соответствии с уставом данного муниципального образования глава муниципального образования исполняет полномочия председателя представительного органа муниципального образования.»;

32) в статье 24:

а) в части 1 слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

б) в пункте 1 части 3 второе предложение исключить;

в) в пункте 1 части 3¹ второе предложение исключить;

г) часть 5 изложить в следующей редакции:

«5. В исключительной компетенции главы муниципального образования находятся:

1) представительство муниципального образования в отношениях с органами местного самоуправления других муниципальных образований, органами государственной власти, гражданами и организациями;

2) подписание и обнародование в порядке, установленном уставом муниципального образования, нормативных правовых актов, принятых представительным органом муниципального образования;

3) издание в пределах своих полномочий правовых актов;

4) право требования созыва внеочередного заседания представительного органа муниципального образования.»;

д) дополнить частями 5¹ и 5² следующего содержания:

«5¹. Глава муниципального образования, возглавляющий местную администрацию, обеспечивает осуществление органами местного самоуправления полномочий по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения и отдельных государственных полномочий, переданных органам местного самоуправления федеральными законами и законами Республики Татарстан.

5². Иные полномочия глав муниципальных образований определяются федеральными законами, Конституцией Республики Татарстан, законами Республики Татарстан, уставами муниципальных образований.»;

е) часть 6 изложить в следующей редакции:

«6. Глава муниципального образования в пределах своих полномочий, установленных уставом муниципального образования и решениями представительного органа муниципального образования, издает постановления и

распоряжения по вопросам, отнесенным к его компетенции уставом муниципального образования в соответствии с Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другими федеральными законами, а также постановления и распоряжения местной администрации по вопросам, указанным в части 8 статьи 26 настоящего Закона, в случае, если глава муниципального образования исполняет полномочия главы местной администрации.»;

ж) в части 8 слова «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и Федеральным законом «Об общих принципах организации публичной власти в субъектах Российской Федерации» заменить словами «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

з) часть 9 изложить в следующей редакции:

«9. В случае, если глава муниципального образования не может осуществлять свои полномочия в связи с состоянием здоровья или другими обстоятельствами, временно препятствующими осуществлению своих полномочий (в частности, в связи с отпуском, служебной командировкой), их временно исполняет должностное лицо местного самоуправления, определяемое в соответствии с уставом муниципального образования.»;

и) дополнить частями 12 – 15 следующего содержания:

«12. Глава (Раис) Республики Татарстан издает правовой акт об отрешении от должности главы муниципального образования в случае:

1) издания главой муниципального образования нормативного правового акта, противоречащего Конституции Российской Федерации, федеральным конституционным законам, федеральным законам, Конституции Республики Татарстан, законам Республики Татарстан, уставу муниципального образования, если такие противоречия установлены соответствующим судом, а глава муниципального образования в течение двух месяцев со дня вступления в силу решения суда либо в течение иного предусмотренного решением суда срока не принял в пределах своих полномочий мер по исполнению решения суда;

2) совершения главой муниципального образования действий, в том числе издания им правового акта, не носящего нормативного характера, влекущих нарушение прав и свобод человека и гражданина, угрозу единству и территориальной целостности Российской Федерации, национальной безопасности Российской Федерации и ее обороноспособности, единству правового и экономического пространства Российской Федерации, нецелевое использование межбюджетных трансфертов, имеющих целевое назначение, бюджетных кредитов, нарушение условий предоставления межбюджетных трансфертов, бюджетных кредитов, полученных из других бюджетов бюджетной системы Российской Федерации, если это установлено соответствующим судом, а глава муниципального образования не принял в пределах своих полномочий мер по исполнению решения суда.

13. Срок, в течение которого Глава (Раис) Республики Татарстан издает правовой акт об отрешении от должности главы муниципального образования в соответствии с частью 12 настоящей статьи, не может быть менее одного месяца со

дня вступления в силу последнего решения суда, необходимого для издания указанного правового акта, и не может превышать шесть месяцев со дня вступления в силу этого решения суда.

14. Глава (Раис) Республики Татарстан вправе отрешить от должности:

1) главу муниципального образования в случае, если в течение одного месяца со дня вынесения Главой (Раисом) Республики Татарстан предупреждения, объявления выговора главе муниципального образования в соответствии с частью 7 статьи 29 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» главой муниципального образования не были приняты в пределах своих полномочий меры по устранению причин, послуживших основанием для вынесения предупреждения, объявления выговора;

2) главу муниципального образования за ненадлежащее исполнение или неисполнение обязанностей по обеспечению осуществления органами местного самоуправления полномочий по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения, предусмотренных статьями 15 – 17 настоящего Закона, а также по основанию, предусмотренному пунктом 6 части 3 статьи 21 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», с учетом мнения представительного органа муниципального образования не ранее чем через один год со дня вступления в должность главы муниципального образования;

3) главу муниципального образования по одному из оснований, предусмотренных частью 3 статьи 21 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», с учетом мнения Совета муниципальных образований Республики Татарстан не ранее чем через два года со дня вступления в должность главы муниципального образования в случае, если Главой (Раисом) Республики Татарстан два и более раз вносились в представительный орган муниципального образования и были отклонены представительным органом муниципального образования инициативы об удалении главы муниципального образования в отставку.

15. Глава муниципального образования, в отношении которого Главой (Раисом) Республики Татарстан был издан правовой акт об отрешении от должности, вправе обжаловать данный правовой акт в судебном порядке в течение 10 дней со дня его официального опубликования.»;

33) дополнить статьей 24¹ следующего содержания:

«Статья 24¹. Временно исполняющий полномочия главы муниципального образования

1. Глава (Раис) Республики Татарстан назначает временно исполняющего полномочия главы муниципального образования из числа лиц, которые на день назначения не имеют в соответствии с законодательством об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации ограничений пассивного избирательного права, в течение 10 дней на

срок до дня избрания главы муниципального образования в установленном порядке и вступления его в должность:

1) в случае, если кандидат на должность главы муниципального образования не набрал число голосов, необходимое для принятия решения представительным органом муниципального образования об избрании главы муниципального образования из своего состава;

2) в случае досрочного прекращения полномочий главы муниципального образования либо применения к нему по решению суда мер процессуального принуждения в виде заключения под стражу или временного отстранения от должности.

2. Временно исполняющий полномочия главы муниципального образования обладает правами и обязанностями главы муниципального образования.

3. Объем полномочий временно исполняющего полномочия главы муниципального образования может быть ограничен уставом муниципального образования и (или) нормативным правовым актом Главы (Раиса) Республики Татарстан о назначении временно исполняющего полномочия главы муниципального образования (в случаях, предусмотренных частью 1 настоящей статьи).

4. На временно исполняющего полномочия главы муниципального образования, назначаемого Главой (Раисом) Республики Татарстан в случаях, предусмотренных частью 1 настоящей статьи, распространяются обязанности, ограничения и запреты, установленные Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти», другими федеральными законами и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации для главы муниципального образования в целях противодействия коррупции.

5. Временно исполняющий полномочия главы муниципального образования, назначаемый Главой (Раисом) Республики Татарстан в случаях, предусмотренных частью 1 настоящей статьи, представляет в порядке, установленном для главы муниципального образования, сведения о своих доходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера, а также сведения о доходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера своих супруги (супруга) и несовершеннолетних детей.

6. Временно исполняющий полномочия главы муниципального образования, назначаемый Главой (Раисом) Республики Татарстан в случаях, предусмотренных частью 1 настоящей статьи, дополнительно представляет сведения, указанные в части 5 настоящей статьи, в течение 15 дней со дня назначения. При этом представляются сведения о доходах, полученных от всех источников за календарный год, предшествующий году назначения, и сведения об имуществе и обязательствах имущественного характера по состоянию на день назначения.

7. Нарушение требований, установленных частями 4 – 6 настоящей статьи, является основанием для досрочного прекращения полномочий временно исполняющего полномочия главы муниципального образования, назначаемого Главой (Раисом) Республики Татарстан в случаях, предусмотренных частью 1 настоящей статьи.»;

34) в статье 25:

а) в части 1 слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

б) часть 3 изложить в следующей редакции:

«3. Структура местной администрации утверждается представительным органом муниципального образования по представлению главы местной администрации.

В целях наиболее эффективного решения задач в интересах населения, проживающего на соответствующей территории, в структуре местной администрации могут быть сформированы территориальные органы местной администрации в соответствии со следующими критериями:

1) пешеходная доступность до административного центра муниципального образования или до территориальных органов местной администрации и обратно в течение рабочего дня для жителей всех населенных пунктов, входящих в состав муниципального образования;

2) численность населения муниципального образования составляет более 500 000 человек.

В структуре местной администрации могут быть сформированы отраслевые (функциональные) органы местной администрации.»;

35) в статье 26:

а) в абзаце втором части 1 слова «на срок полномочий, определяемый уставом муниципального образования» исключить;

б) в части 2:

в абзаце первом слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

в абзаце втором слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

в) в части 4:

в абзаце третьем слова «В поселениях» заменить словами «При проведении конкурса по отбору кандидатур на должность главы местной администрации поселения», слова «В муниципальном районе, городском округе» заменить словами «При проведении конкурса по отбору кандидатур на должность главы местной администрации муниципального района, городского округа»;

в абзаце четвертом слова «при формировании конкурсной комиссии в муниципальном районе» заменить словами «при проведении конкурса по отбору кандидатур на должность главы местной администрации муниципального района»;

г) абзац второй части 5 после слов «местной администрации» дополнить словами «, осуществляющим свои полномочия по результатам конкурса»;

д) в части 5¹:

в абзаце первом слова «на основе контракта» заменить словами «по результатам конкурса»;

в пункте 3 слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

пункт 4 изложить в следующей редакции:

«4) обязан сообщить в письменной форме главе муниципального образования о прекращении гражданства Российской Федерации или приобретении гражданства (подданства) иностранного государства либо получении вида на жительство или иного документа, подтверждающего право на постоянное проживание на территории иностранного государства гражданина Российской Федерации, в день, когда ему стало известно об этом, но не позднее пяти рабочих дней со дня прекращения гражданства Российской Федерации или приобретения гражданства (подданства) иностранного государства либо получения вида на жительство или иного документа, предусмотренного настоящим пунктом.»;

е) в части 6 слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

ж) части 7 и 7¹ признать утратившими силу;

з) в части 8 слова «местного значения» заменить словами «непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

и) дополнить частями 10 – 13 следующего содержания:

«10. Глава (Раис) Республики Татарстан издает правовой акт об отрешении от должности главы местной администрации в случае:

1) издания главой местной администрации нормативного правового акта, противоречащего Конституции Российской Федерации, федеральным конституционным законам, федеральным законам, Конституции Республики Татарстан, законам Республики Татарстан, уставу муниципального образования, если такие противоречия установлены соответствующим судом, а глава местной администрации в течение двух месяцев со дня вступления в силу решения суда либо в течение иного предусмотренного решением суда срока не принял в пределах своих полномочий мер по исполнению решения суда;

2) совершения главой местной администрации действий, в том числе издания им правового акта, не носящего нормативного характера, влекущих нарушение прав и свобод человека и гражданина, угрозу единству и территориальной целостности Российской Федерации, национальной безопасности Российской Федерации и ее обороноспособности, единству правового и экономического пространства Российской Федерации, нецелевое использование межбюджетных трансфертов, имеющих целевое назначение, бюджетных кредитов, нарушение условий предоставления межбюджетных трансфертов, бюджетных кредитов, полученных из других бюджетов бюджетной системы Российской Федерации, если это установлено соответствующим судом, а глава местной администрации не принял в пределах своих полномочий мер по исполнению решения суда.

11. Срок, в течение которого Глава (Раис) Республики Татарстан издает правовой акт об отрешении от должности главы местной администрации в соответствии с частью 10 настоящей статьи, не может быть менее одного месяца со дня вступления в силу последнего решения суда, необходимого для издания указанного правового акта, и не может превышать шесть месяцев со дня вступления в силу этого решения суда.

12. Глава (Раис) Республики Татарстан вправе отрешить от должности главу местной администрации в случае, если в течение одного месяца со дня вынесения Главой (Раисом) Республики Татарстан предупреждения, объявления выговора главе местной администрации в соответствии с частью 7 статьи 29 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти» главой местной администрации не были приняты в пределах своих полномочий меры по устранению причин, послуживших основанием для вынесения предупреждения, объявления выговора.

13. Глава местной администрации, в отношении которого Главой (Раисом) Республики Татарстан был издан правовой акт об отрешении от должности, вправе обжаловать данный правовой акт в судебном порядке в течение 10 дней со дня его официального опубликования.»;

36) в части 2 статьи 27 слова «Об общих принципах организации и деятельности контрольно-счетных органов субъектов Российской Федерации и муниципальных образований» заменить словами «Об общих принципах организации и деятельности контрольно-счетных органов субъектов Российской Федерации, федеральных территорий и муниципальных образований», слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

37) в статье 29:

а) наименование изложить в следующей редакции:

«Статья 29. Статус лиц, замещающих муниципальные должности»;

б) часть 1 изложить в следующей редакции:

«1. Статус лиц, замещающих муниципальные должности, устанавливается федеральными законами, законами Республики Татарстан, уставами муниципальных образований.»;

в) часть 2 изложить в следующей редакции:

«2. Срок полномочий лиц, замещающих муниципальные должности, составляет пять лет.»;

г) дополнить частью 2¹ следующего содержания:

«2¹. Положения части 2 настоящей статьи применяются с учетом особенностей порядка прекращения полномочий лица, замещающего муниципальную должность, предусмотренных статьей 25 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».»;

д) в абзаце первом части 3 слова «части 7 статьи 40 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «части 4 статьи 28 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

е) в части 4 слово «сохранение» заменить словами «освобождение работодателем от работы с сохранением»;

38) в статье 30 слово «требования» заменить словами «установление требований»;

39) часть 1 статьи 31 изложить в следующей редакции:

«1. Экономическую основу местного самоуправления составляет находящееся в муниципальной собственности имущество, в том числе имущественные права муниципальных образований, а также средства местных бюджетов.»;

40) в статье 32:

а) часть 1 изложить в следующей редакции:

«1. Имущество, которое может находиться в муниципальной собственности, определяется Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти.»;

б) часть 3 изложить в следующей редакции:

«3. Органы местного самоуправления вправе приобретать имущество в муниципальную собственность, передавать муниципальное имущество во временное владение и (или) в пользование физическим и юридическим лицам, органам публичной власти, в том числе органам местного самоуправления иных муниципальных образований, отчуждать, совершать иные сделки в соответствии с федеральными законами.»;

в) дополнить частями 6 и 7 следующего содержания:

«6. Муниципальные образования могут создавать муниципальные предприятия и учреждения, участвовать в создании хозяйственных обществ, в том числе межмуниципальных, необходимых для осуществления полномочий по решению вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения. Функции и полномочия учредителя в отношении муниципальных предприятий и учреждений осуществляют уполномоченные органы местного самоуправления.

7. Органы местного самоуправления от имени муниципального образования субсидиарно отвечают по обязательствам муниципальных казенных учреждений и обеспечивают исполнение указанных обязательств в порядке, установленном федеральным законом.»;

41) абзац второй части 6 статьи 33 признать утратившим силу;

42) в статье 35:

а) в части 1 слова «местного значения» заменить словами «непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения», слова «(либо части его территории), входящего в состав поселения, городского округа» заменить словами «(части территории населенного пункта), входящего в состав территории муниципального образования»;

б) в части 2 слова «пунктами 4, 4¹ и 4³ части 1 статьи 25¹ Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «пунктами 1 и 2 части 1 статьи 45 Федерального закона «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

43) статьи 42 – 44 признать утратившими силу;

44) часть 2 статьи 45 дополнить словами «, если иное не предусмотрено Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

45) в статье 49¹:

а) в части 1 слова «вопросов местного значения» заменить словами «вопросов непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

б) в пункте 3 части 4 слова «вопроса местного значения» заменить словами «вопроса непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения»;

46) статью 53 признать утратившей силу;

47) в статье 53¹ слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

48) в статье 54 слова «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» заменить словами «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти»;

49) в статье 55 слова «Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и другими федеральными законами» заменить словами «федеральным законом»;

50) статью 56 признать утратившей силу;

51) статью 58 признать утратившей силу;

52) в наименовании приложения 1 слова «проведение экспертизы муниципальных нормативных правовых актов, затрагивающих вопросы осуществления предпринимательской и инвестиционной деятельности, являются обязательными» заменить словами «является обязательным»;

53) в приложении 2 слова «части 7 статьи 40 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» (в отношении депутатов представительного органа муниципального образования, членов выборного органа местного самоуправления, выборного должностного лица местного самоуправления)» заменить словами «части 4 статьи 28 Федерального закона от 20 марта 2025 года № 33-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в единой системе публичной власти».

Статья 2

1. Установить, что в случае, если в соответствии с уставом муниципального образования глава муниципального образования избирается представительным органом муниципального образования из своего состава и полномочия представительного органа муниципального образования, избранного до 1 января 2027 года, прекращены досрочно, положения пунктов 2 и 3 части 3, а также пунктов 2, 3 (в части исполнения главой муниципального образования полномочий председателя представительного органа муниципального образования) и 4 части 3¹ статьи 24 Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» (в редакции настоящего Закона) не применяются. При этом:

1) полномочия депутата вновь сформированного представительного органа муниципального образования, избранного главой данного муниципального образования, прекращаются;

2) глава муниципального образования не может исполнять полномочия председателя вновь сформированного представительного органа муниципального образования;

3) организацию деятельности вновь сформированного представительного органа муниципального образования в соответствии с уставом муниципального образования осуществляет председатель представительного органа муниципального образования, избираемый этим органом из своего состава;

4) глава муниципального образования в соответствии с уставом муниципального образования может возглавлять местную администрацию.

2. Положения, предусмотренные частью 1 настоящей статьи, к сельским поселениям не применяются.

Статья 3

1. Настоящий Закон вступает в силу по истечении 10 дней после дня его официального опубликования, за исключением пунктов 16 – 24, 26 статьи 1 и статьи 2 настоящего Закона.

2. Пункты 16 – 24 и 26 статьи 1 настоящего Закона вступают в силу с 1 января 2028 года.

3. Статья 2 настоящего Закона вступает в силу с 1 января 2027 года.

4. Часть 2 статьи 7¹ Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» (в редакции настоящего Закона) вступает в силу с 1 января 2028 года.

Глава (Раис)
Республики Татарстан

Казань, Кремль
10 октября 2026 года
№ 63-ЗРТ

Р.Н. Минниханов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

«Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2026 елның 28 сентябрендә
кабул ителде

1 статья

«Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйелма басмасы, 2004, № 7 (II өлеш); 2005, № 2, № 4 (I өлеш), № 6 (II өлеш), № 11; 2006, № 4, № 7 (I өлеш); 2007, № 7 (I өлеш), № 8; 2008, № 1; 2009, № 1, № 12 (I өлеш); 2010, № 7 (II өлеш), № 12 (II өлеш); 2011, № 3, № 11 (I өлеш); 2012, № 7 (I өлеш), № 11 (I өлеш); 2013, № 3, № 7, № 12 (I өлеш); 2014, № 5, № 11 (VI өлеш); 2015, № 7 (I өлеш), № 11 (I өлеш); 2016, № 3, № 5, № 6 (I өлеш), № 9 (II өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйелмасы, 2017, № 1 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 55 (I өлеш), № 76 (I өлеш); 2018, № 1 (I өлеш), № 22 (I өлеш), № 54 (I өлеш), № 78 (I өлеш), № 92 (I өлеш); 2019, № 19 (I өлеш); 2020, № 1 (I өлеш), № 4 (I өлеш), № 37 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 77 (I өлеш); 2021, № 1 (I өлеш), № 29 (I өлеш), № 36 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 77 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 17 (I өлеш), № 24 (I өлеш); 2023, № 3 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 73 (I өлеш), № 81 (I өлеш), № 92 (I өлеш), № 96 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш), № 47 (I өлеш), № 56 (I өлеш), № 76 (I өлеш), № 79 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2025, № 18 (I өлеш), № 49 (I өлеш); 2026, № 25 (I өлеш), № 32 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) преамбулада «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон),» сүзләрен төшерең калдырырга, «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» 2021 елның 21 декабрендәге 414-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон),» сүзләреннән соң «Бердәм гавами

хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон),» сүзләрен өстәргә;

2) 1 статьяны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«1 статья. Татарстан Республикасында жирле үзидарә

1. Жирле үзидарә Татарстан Республикасы конституциячел төзелеше нигезләренә берсен тәшкил итә.

2. Татарстан Республикасында жирле үзидарә – Россия Федерациясе Конституциясе нигезендә «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда, башка федераль законнарда, ә федераль законнарда каралган очракларда – Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен (жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә) мөстәкыйль хәл итү өчен халыкның үз хакимиятен гамәлгә ашыру максатларында гражданның Россия Федерациясе Конституциясе тарафыннан таныла һәм гарантияләнгән торган үз-үзләрен оештыру рәвешенә.

3. Татарстан Республикасында жирле үзидарә гражданның тарафыннан турыдан-туры ихтыяр белдерү рәвешләре аша, шулай ук жирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

4. Жирле үзидарә Татарстан Республикасының бөтен территориясендә гамәлгә ашырыла.

5. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Конституциясе нигезендә Россия Федерациясендә бердәм гавами хакимият системасына керә.

6. Жирле үзидарә органнары дәүләт хакимияте органнары системасына керә.

7. Гавами хакимият органнары «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә жирле үзидарә бурычларын хәл итүдә катнаша.

8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлегендә хәбәрдарлыкны тәмин итү, шул исәптән жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы мәгълүматтан файдалана алу мөмкинлегенә бирү аша, гарантияләнгән.»;

3) 2 статьяда «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләренә алмаштырырга;

4) 3 статьяны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«3 статья. Гражданның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокуклары

1. Гражданның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда женесләренә, нинди расадан һәм милләттән булуларына, телләренә, чыгышларына, мөлкәти һәм вазыйфаларына, дингә мөнәсәбәтләренә, инануларына, ижтимагый берләшмәләрдә

торуына бәйсез рәвештә бертигез хокукларга ия.

2. Гавами хакимият органнары гражданнарның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе Конституциясе һәм «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнгән хокукларын тәмин итә.»;

5) 4 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4 статья. Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең хокукий нигезе

Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең хокукий нигезен Россия Федерациясе Конституциясе, халыкара хокукның гомумтанылган принциплары һәм нормалары, Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре, федераль конституциячел законнар, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, башка федераль законнар, алар нигезендә чыгарыла торган Россия Федерациясенә бүтән норматив хокукий актлары (Россия Федерациясе Президенты указлары һәм күрсәтмәләре, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары, федераль башкарма хакимият органнарының башка норматив хокукий актлары), Татарстан Республикасы Конституциясе, әлеге Закон, бүтән законнар һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, муниципаль берәмлекләр уставлары, жирле референдумнарда һәм гражданнар жыйынында кабул ителгән карарлар һәм башка муниципаль хокукий актлар тәшкил итә.»;

6) түбәндәге эчтәлекле 4¹ статья өстәргә:

«4¹ статья. Татарстан Республикасында жирле үзидарәне хокукий җайга салу принциплары

1. Татарстан Республикасында жирле үзидарә «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән принциплар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль берәмлекләр уставларында һәм башка муниципаль хокукий актларда Татарстан Республикасында бердәм гавами хакимият системасына керә торган органнарның дистанцион үзара эшләр тәртибе, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы утырышларында дистанцион катнашу тәртибе каралырга мөмкин.»;

7) 5 статьяда:

а) 1 өлештә:

1 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1) федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә Татарстан Республикасында жирле үзидарәне оештыру мәсьәләләрен хокукий җайга салу»;

4 пунктта «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

8) 6 статьяда:

а) 1 һәм 2 өлешләрне үз көчен югалткан дип танырга;

б) 3 өлешне түбөндөгә редакциядә бөян итәргә:

«3. Муниципаль хокукый актлар системасына түбөндөгеләр керә:

1) жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актлар;

2) муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органының хокукый актлары;

3) муниципаль берәмлек башлыгының хокукый актлары;

4) жирле администрациянең хокукый актлары;

5) муниципаль берәмлек уставы белән каралган жирле үзидарәнең башка органнарының һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының хокукый актлары.»;

в) 4 өлештә:

беренче абзацта «жирле референдумда (гражданнар жыенында)» сүзләрән «жирле референдумда, гражданнар жыенында» сүзләрәнә алмаштырырга;

икенче абзацта «жирле референдумда (гражданнар жыенында)» сүзләрән «жирле референдумда, гражданнар жыенында» сүзләрәнә алмаштырырга;

г) 5 өлештә:

беренче абзацта «Жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителгән» сүзләрән төшереп калдырырга;

икенче абзацны түбөндөгә редакциядә бөян итәргә:

«Муниципаль хокукый актларны үтәмәү федераль законнар һәм Административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка китерә.»;

д) 7 өлештә «халыкка игълан ителгәннән» сүзләрән «басылып чыкканнан» сүзләрәнә алмаштырырга;

е) 8¹ өлештә:

беренче абзацны түбөндөгә редакциядә бөян итәргә:

«8¹. Муниципаль хокукый актны халыкка игълан итү дигөндө түбөндөгеләр аңлашыла.»;

3 пунктта «муниципаль берәмлекнең» сүзләрән «муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекнең» сүзләрәнә алмаштырырга;

ж) 8² өлештә «тулы текстны челтәр басмада беренче тапкыр урнаштыру» сүзләрән «челтәр басмада аны беренче тапкыр урнаштыру» сүзләрәнә алмаштырырга;

з) түбөндөгә эчтәлеккә 8⁶ өлеш өстәргә:

«8⁶. Башка документларны һәм мәгълүматны халыкка игълан итү, әгәр мондый игълан итү «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган булса, муниципаль хокукый актларны халыкка игълан итү өчен каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.»;

и) 9 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга» сүзләрән «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга» сүзләрәнә алмаштырырга;

к) 10 өлештө «Жирле референдумда (гражданның жыенында)» сүзлөрен «Жирле референдумда, гражданның жыенында» сүзлөренө, «Татарстан Республикасы законнда» сүзлөрен «Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистры турында» 2009 елның 9 февралендөге 14-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законаы белөн» сүзлөренө алмаштырырга;

9) 6² статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

10) 6³ статьяда:

а) исемдө «, муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза» сүзлөрен төшереп калдырырга;

б) 1 өлештө «, эшкурлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясау Казан шәһәре муниципаль берәмлегендә, шулай ук өлегә Законга 1 нче кушымтада каралган исемлеккә кертелгән башка шәһәр округларында һәм муниципаль районнарда мәжбүри булып тора» сүзлөрен «Казан шәһәре муниципаль берәмлегендә, шулай ук өлегә Законга 1 нче кушымтада каралган исемлеккә кертелгән башка шәһәр округларында һәм муниципаль районнарда мәжбүри булып тора» сүзлөренә алмаштырырга;

в) 2 өлештө «, эшкурлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясау жирле үзидарә органнары тарафыннан үз инициативалары белән башкарылырга мөмкин» сүзлөрен «жирле үзидарә органнары тарафыннан үз инициативалары белән башкарылырга мөмкин» сүзлөренә алмаштырырга;

11) 7 статьяда:

а) 1 өлештө:

2 пунктны түбәндәгә редакциядә баян итәргә:

«2) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләре исемлегә;»;

3 пунктны түбәндәгә редакциядә баян итәргә:

«3) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл иткәндә халыкның катнашу рәвешләре, тәртібе һәм гарантияләре;»;

5 пунктта «жирле үзидарәнең сайлаулы һәм башка органнарының һәм жирле үзидарәнең урындагы затларының» сүзлөрен «жирле үзидарә органнарының, жирле үзидарәнең вазыйфай затларының» сүзлөренә алмаштырырга;

6 пунктны түбәндәгә редакциядә баян итәргә:

«6) муниципаль хокукый актларның төрләре, аларны кабул итү (чыгару), халыкка игълан итү, шул исәптән рәсми бастырып чыгару, һәм аларның үз көченә керү тәртібе;»;

7 пунктны үз көчен югалткан дип танырга;

8 пунктта «урындагы» сүзен «вазыйфай» сүзенә алмаштырырга, «, шул исәптән жирле үзидарәнең сайлаулы урындагы затларын халык тарафыннан чакыртып алу, жирле үзидарәнең сайлаулы органнарының һәм жирле үзидарәнең сайлаулы урындагы затларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату нигезләре

һәм процедурасы» сүзләрен төшереп калдырырга;

9 пунктта «аның үтәлешен тикшереп тору» сүзләрен «жирле бюджет үтәлешен тикшереп тору» сүзләренә алмаштырырга;

б) 3 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

в) 4 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4. Муниципаль берәмлек уставы проекты, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты муниципаль берәмлек уставын кабул итү, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәлә каралырга кимендә 30 көн кала рәсми бастырып чыгарылырга тиеш, бер үк вакытта әлеге устав проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алуның муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнгән тәртибе, шулай ук аның буенча фикер алышуда гражданның катнашу тәртибе рәсми бастырып чыгарылырга тиеш. Муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен тулысынча күчереп, әлеге уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү максатларында кертелгән очракта, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук аның буенча фикер алышуда гражданның катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару таләп ителми.»;

г) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5. Муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесенә күпчелек тавышы белән кабул ителә.»;

д) 7 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«7. Муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми басылып чыгарга тиеш, һәм алар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә. Муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең теркәлгән уставын, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында теркәлгән муниципаль хокукый акты муниципаль берәмлекләрнең уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт хакындагы белешмәләрне Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына кертү турында «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында» 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган хәбәрнамә кертгән көннән алып жиде көн эчендә бастырып чыгарырга тиеш.»;

е) 8 өлешнең беренче абзацында «(муниципаль берәмлек уставы федераль законнарга туры китерелгән очраклардан, шулай ук жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затлары вәкаләтләре, аларның вәкаләтләр чоры һәм сайлану тәртибе

үзгәрүдән тыш)» сүзләрен «(муниципаль берәмлек уставын федераль законнарға туры китерү, шулай ук муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның вәкаләтләре, вәкаләтләре чоры һәм сайлану (билгеләп куелу) тәртибе үзгәрү очраklarыннан тыш)» сүзләренә алмаштырырга, «үзгәрешләр һәм өстәмәләр» сүзләреннән соң «, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән очраklarдан тыш,» сүзләрен өстәргә;

ж) 8¹ өлештә:

1 пунктта «(гражданнар жыенының)» сүзләрен һәм «(гражданнар жыены)» сүзләрен төшереп калдырырга;

2 пунктта «(гражданнар жыены)» сүзләрен һәм «(гражданнар жыенының)» сүзләрен төшереп калдырырга;

з) 9 өлештә «датасын» сүзен «көнен» сүзенә алмаштырырга, «(игълан итү)» сүзләрен төшереп калдырырга;

и) 10 өлештә «муниципаль хокукый акт белән» сүзләрен «муниципаль хокукый акт кабул итү юлы белән» сүзләренә алмаштырырга, «элек гамәлдә булган» сүзләре татарча текстта үзгәрешсез кала;

12) түбөндәге эчтәлекке 7¹ статья өстәргә:

«7¹ статья. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре

1. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре тиешле муниципаль берәмлекнең вәкилләккә органы тарафыннан раслана.

2. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 58 статьясындагы 2 өлешендә каралган мәсьәләләрдән кала, аерым муниципаль берәмлекләрнең табигать-климат, географик, социаль-иқтисадый һәм башка үзенчәлекләреннән чыгып, ишегалды территорияләре чикләрен билгеләү тәртибе дә җайга салына.»;

13) 9 статьяда:

а) 7 өлештә «Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

б) 8 өлешнең беренче абзацында «төзелә» сүзен «гамәлгә куела» сүзләренә алмаштырырга;

14) 10 статьяда:

а) 1 өлештә «федераль законнар» сүзләрен «Россия Федерациясе законнары» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 өлештә «федераль законнарда» сүзләрен «Россия Федерациясе законнарында» сүзләренә алмаштырырга;

в) түбөндәге эчтәлекке 4 өлеш өстәргә:

«4. Муниципаль берәмлек составына керә торган аерым торак пунктлар, тарихи һәм башка жирле традицияләрне, шулай ук СССР һәм Россия

Федерациясенен мактаулы исемнәре булуны исәпкә алып, муниципаль берәмлек уставы нигезендә торак пунктның рәсми символларына ия булырга мөмкин.»;

15) 2 бүлекне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«2 бүлек. Жирле үзидарәне оештыруның территорияль нигезләре

12 статья. Муниципаль берәмлекләреннән төрләре

1. Жирле үзидарә Татарстан Республикасының бөтен территориясендә шәһәр жирлекләрендә, авыл жирлекләрендә, муниципаль районнарда һәм шәһәр округларында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль берәмлекләргә шәһәр жирлегә, авыл жирлегә, муниципаль район, шәһәр округы статусын бирү Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

3. Жирле үзидарәне территорияль оештыру «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән принциплар нигезендә гамәлгә ашырыла.

13 статья. Муниципаль берәмлекләреннән чикләре

1. Муниципаль берәмлекләре территорияләре чикләре «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән таләпләр нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә һәм үзгәртелә.

2. Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү халык, жирле үзидарә органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, федераль дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3. Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү муниципаль берәмлек халкының тиешле муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан белдерелгән ризалыгы белән гамәлгә ашырыла. Әлегә вәкиллекле орган муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү турындагы мәсьәләне киләчәктә карау хакында халыкка алдан хәбәр итүне, шулай ук халыкның әлегә мәсьәлә буенча муниципаль берәмлекнең уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә үз фикерен белдерү мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш. Бу чакта, әгәр муниципаль берәмлек уставы яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән мондый тәртип билгеләнмәгән булса, халык фикере гавами тыңлаулар уздыру юлы белән ачыклана. Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында хәбәр бу очракта муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр кимендә 10 көн кала халыкка игълан ителә.

4. Муниципаль берәмлек чикләрен билгеләү яисә үзгәртү турында Татарстан Республикасы законы кабул ителгән очракта, «Күчемсез мөлкәтне дәүләт теркәвенә

алу турында» 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның 32 статьясы нигезендә күчәмсез мөлкәтне дәүләт кадастр исәбенә алу органына документларны (алардагы белешмәләренә) жиберү жир мөнәсәбәтләре өлкәсендә вәкаләтле Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

14 статья. Муниципаль берәмлекләренә үзгәртеп кору

1. Муниципаль берәмлекләренә үзгәртеп кору муниципаль берәмлекләренә берләштерүдән, муниципаль берәмлекләренә бүлүдән яисә муниципаль берәмлекнең төрөн үзгәртүдән гыйбарәт.

2. Муниципаль берәмлекләренә үзгәртеп кору халык, жирле үзидарә органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, федераль дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.»;

16) 3 бүлекнең исемен түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«3 бүлек. Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча шәһәр жирлегә, авыл жирлегә, муниципаль район һәм шәһәр округы жирле үзидарә органнары вәкаләтләре. Жирле үзидарә органнарына Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен тапшыру»;

17) 15 статьяны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«Статья 15. Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча шәһәр жирлегә, авыл жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 1 өлеше нигезендә шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) жирлекнең рәсми символларын билгеләү;

3) Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, муниципаль финанс контролен, шул исәптән жирлек бюджеты үтәлешен тикшереп торуну, гамәлгә ашыру, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

4) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә хужа булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

5) салымнар һәм жыемнар турындагы законнар нигезендә жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, гамәлгә кертү һәм элек кертелгәннәрен гамәлдән чыгару;

6) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны әзерләүне һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү;

7) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәмин итүне һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыру;

8) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр күрсәтә торган хезмәтләргә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкара торган эшләргә, федераль законнарда башкасы каралмаган булса, тарифлар билгеләү;

9) ишегалды территорияләрен үстерү;

10) жирлек чикләрендә террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук террорчылык һәм экстремизм чагылышларынан килгән зыяннарны минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу;

11) жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

12) жирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру;

14) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләре буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән таләпләргә үтәлешенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

2. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 2 өлеше нигезендә шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су жиберүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

2) жирлектә яшәүче һәм торак урыннарга мохтаж булган аз керемле гражданны торак урыннар белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, күпфатирлы йортта урыннарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерү турында карар кабул итү, шулай ук торак законнары нигезендә жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

3) вәкаләтле участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен урын бирү;

4) жирлек территориясендә физик культураны һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, шул исәптән массакүләм спортны үстерүгә һәм аның һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итүгә ярдәм күрсәтү, балалар-яшүсмерләр спортын (мәктәп спортын да кертеп) үстерү, жирлекнең рәсми физик культура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү;

5) жирлек халкын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) жирлекнең архив документларын һәм архив фондларын туплау (формалаштыру), исәпкә алу һәм алардан файдалану, жирлекнең муниципаль милкендәге архив документларын Россия Федерациясә, Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенә башка субъектлары, башка муниципаль берәмлекләре милкенә тапшыру турындагы мәсьәләләренә хәл итү;

7) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләренә китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

8) күмү урыннарын карап тоту;

9) жирлек чикләрендә адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципаль әһәмияттәге, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр, планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәргә үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адрес реестрында мәгълүмат урнаштыру;

10) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

11) жирлек территориясендә элек исәпкә алынган күчмәсез мөлкәт объектларына хокукы булган затларны ачыклау буенча карарлар кабул итү һәм чаралар үткөрү, әлеге күчмәсез мөлкәт объектларына хокукы булган затлар турында белешмәләргә Күчмәсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен жибәрү;

12) федераль закон нигезендә жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләргә булдыру өчен кирәкле эшләр башкаруны тәэмин итү;

13) жирлек милкендәге жир кишәрлекләргә чикләрендә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыру һәм мондый зыянны бетерүне оештыру;

14) жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсә торышын характерлый торган статистик күрсәткечләргә җыюны оештыру һәм күрсәтелгән белешмәләргә Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыру;

15) «Шәхси ярдәмчә хужалык турында» 2003 елның 7 июлендәге 112-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гражданны алып бара торган шәхси ярдәмчә хужалыкларны хужалык кенәгәләрендә исәпкә алуны гамәлгә ашыру;

16) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләренә һәм мәдәниятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни җайлашуын тәэмин итүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру;

17) жирлектә жирле традицион халык сәнгать иҗаты үсешә өчен шартлар тудыру, халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуга, торгызуга һәм үстерүдә катнашу;

18) жирлек территориясә составына керә торган торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

19) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү, жирлек халкының ялын, массакүләм ял итүен оештыру өчен шартлар тудыру, халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерү;

20) жирлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау;

21) авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру;

22) кече һәм урта эшкуарлык үсешенә ярдәм итү;

23) социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ихтиярийлыкка (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтү;

24) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруга мониторингны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

25) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, шул исәптән инвалидларның социаль инфраструктура, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм аларда күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалана алуын тәмин итүгә таләпләрне, үтәүдән гыйбарәт булган төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашыру (төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (куркынычсызлык мониторингы) барышында ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирелергә мөмкин).

3. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 3 һәм 7 өлешләре нигезендә шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек территориясе составына керә торган торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегенә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшчәнлеген тәмин итүне дә кертеп, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру;

2) жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

3) ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру;

4) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерып туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

5) федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслауны оештыру;

6) жирлек территориясе составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманчылыкларны, алар составында төзелә торган участок урманчылыкларын төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү хакында карарлар кабул итү, шулай ук жирлек территориясе составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларын эшләүне һәм раслауны гамәлгә ашыру;

7) жирлек территориясе составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманнарغا карата урман төзелеше чараларын гамәлгә ашыру;

8) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, гражданнар оборонасы объектларын файдалану өчен даими әзерлек торышында тотуга ярдәм итүне, гражданнар оборонасы максатларында матди-техник чаралар, азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыруны һәм тотуны да кертәп;

9) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

10) халыкка гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалануда чикләүләр турында мәгълүмат бирү, гражданнарның мондый су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирәклә керә алуын тәмин итү;

11) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарға һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру.

4. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 1 өлеше нигезендә авыл жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) жирлекнең рәсми символларын билгеләү;

3) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, муниципаль финанс контролен, шул исәптән жирлек бюджеты үтәлешен тикшереп торуны, гамәлгә ашыру, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

4) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә хужа булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

5) салымнар һәм жыемнар турындагы законнар нигезендә жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, гамәлгә кертү һәм элек кертелгәннәрен гамәлдән чыгару;

6) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны әзерләүне һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү;

7) ишегалды территорияләрен үстерү;

8) жирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

9) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләре буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә

муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

5. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 2 өлеше нигезендә авыл жирлеге жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су жибәрүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

2) жирлек территориясендә физик культураны һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, шул исәптән массакүләм спортны үстерүгә һәм аның һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итүгә ярдәм күрсәтү, балалар-яшүсмерләр спортын (мәктәп спортын да кертеп) үстерү, жирлекнең рәсми физик культура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү;

3) жирлек халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

4) жирлекнең архив документларын һәм архив фондларын туплау (формалаштыру), исәпкә алу һәм алардан файдалану, жирлекнең муниципаль милкендәге архив документларын Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең башка субъектлары, башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру турындагы мәсьәләләргә хәл итү;

5) күмү урыннарын карап тоту;

6) жирлек чикләрендә адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр, планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәргә үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адрес реестрында мәгълүмат урнаштыру;

7) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

8) жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсә торышын характерлый торган статистик күрсәткечләргә җыюны оештыру һәм күрсәтелгән белешмәләргә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыру;

9) «Шәхси ярдәмче хужалык турында» 2003 елның 7 июлендәге 112-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гражданны алып бара торган шәхси ярдәмче хужалыкларны хужалык кенәгәләрендә исәпкә алуны гамәлгә ашыру;

10) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләренә һәм мәдәниятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни жайлашуын тәмин итүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру;

11) жирлек территориясә составына керә торган торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

12) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү, жирлек халкының ялын, массакүләм ял итүен оештыру өчен шартлар тудыру, халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерү;

13) авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру;

14) кече һәм урта эшкуарлык үсешенә ярдәм итү;

15) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләр һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны эшләр һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруга мониторингны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

16) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, шул исәптән инвалидларның социаль инфраструктура, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм аларда күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалана алуын тәмин итүгә таләпләрне, үтәүдән гыйбарәт булган төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашыру (төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (куркынычсызлык мониторингы) барышында ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирелергә мөмкин).

6. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 3 һәм 7 өлешләре нигезендә авыл жирлегә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек территориясе составына керә торган торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшчәнлеген тәмин итүне дә кертеп, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

2) жирләр эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләрне оештырудан, аларның эшчәнлегә тәртибен раслаудан, мәет жирләр буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлегә нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең бәясен билгеләүдән тыш, ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру;

3) каты коммунал калдыкларны туплау (шул исәптән аерып туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

4) гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полсаларына иреккә керә алуын тәмин итү;

5) жәмәгәт тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру.

7. Әлегә статьяның 1 – 3 өлешләрендә шәһәр жирлекләре жирле үзидарә органнары өчен каралган, әлегә статьяның 4 – 6 өлешләре нигезендә авыл

жирлекләре жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелмәгән халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләре халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча муниципаль районнар жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре була һәм авыл жирлекләре территорияләрендә тиешле муниципаль районнарның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә.

8. Шәһәр жирлеге, авыл жирлеге жирле үзидарә органнары, әлеге статьяның 1 – 6 өлешләрендә билгеләнгән вәкаләтләргә гамәлгә ашырганда, товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алырга вәкаләтле була.»;

18) 15¹ статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

19) 16 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«16 статья. Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча муниципаль районның жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 1 өлеш нигезендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) муниципаль районның рәсми символларын билгеләү;

3) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль район бюджеты проекты тәү һәм карау, муниципаль район бюджетын раслау һәм үтәү, муниципаль финанс контролен, шул исәптән муниципаль район бюджеты үтәлешен тикшереп торуну, гамәлгә ашыру, муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап тәү һәм раслау;

4) муниципаль районның муниципаль милкендәге мөлкәткә хужа булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

5) «Россия Федерациясендә гражданның сәламәтлеген саклау нигезләре турында» 2011 елның 21 ноябрендәге 323-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль район территориясендә гражданның сәламәтлеген саклауны гамәлгә ашыруда, медицина ярдәменнән файдалана алуны тәмин итүне дә кертә, шул исәптән гражданның тәүләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дөүләт гарантияләренә территорияль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыруда (халкы аерым территорияләр халкын медицина-санитария ягыннан тәмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органының ведомство буйсынуындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәмин ителә торган территорияләренә Россия Федерациясе Хөкүмәте раслаган исемлегенә кертелгән территорияләрдән тыш), катнашу;

6) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны әзерләүне һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү;

7) муниципаль хокукый актларны халыкка игълан итү, муниципаль район халкы игътибарына рәсми мәгълүматны житкерү өчен басма массакуләм мәгълүмат чарасын һәм (яисә) челтәр басмасын гамәлгә кую;

8) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәмин итүне һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыру;

9) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр күрсәтә торган хезмәтләргә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкара торган эшләргә, федераль законнарда башкасы каралмаган булса, тарифлар билгеләү;

10) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

11) муниципаль район чикләрендә террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук террорчылык һәм экстремизм чагылышларынан килгән зыяннарны минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу;

12) муниципаль район чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

13) муниципаль район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

14) «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру;

15) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләре буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

2. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 2 өлеше нигезендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә муниципаль район чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су жибәрүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

2) вәкаләтле участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен урын бирү;

3) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне (федераль дәүләт мәгариф стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү вәкаләтләреннән тыш) оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне (финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында спорт әзерлеге буенча өстәмә белем бирү программалары нигезендә өлкәннәргә өстәмә белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф

оешмаларында балаларны карап торуну һәм карауны, балаларны карап тотуну гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) муниципаль район территориясендә физик культураны һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, шул исәптән массакүләм спортны үстерүгә һәм аның һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итүгә ярдәм күрсәтү, балалар-яшүсмерләр спортын (мәктәп спортын да кертеп) үстерү, муниципаль районның рәсми физик культура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү;

5) каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәмин итү чараларын, аларның тормышы һәм сәламәтлеге куркынычсызлыгын тәмин итү чараларын да кертеп, үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыру;

6) муниципаль район составына керә торган жирлекләр халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

7) муниципаль архивны булдыру һәм тоту, жирлекләрнең архив документларын һәм архив фондларын саклауны да кертеп;

8) халыкка жирлекара китапханәләр тарафыннан китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

9) муниципаль район территориясендә жирлекара күмү урыннарын карап тоту;

10) федераль закон нигезендә муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләр башкаруны тәмин итү;

11) муниципаль район милкендәге жир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыру һәм мондый зыянны бетерүне оештыру;

12) муниципаль районның икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләргә җыюны оештыру һәм күрсәтелгән белешмәләргә Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыру;

13) муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль районның, муниципаль район составына керә торган жирлекләргә муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләре эшчеләренә һөнәри белем бирүне һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру, мәгариф турында Россия Федерациясә законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясә законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыру;

14) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләренә һәм мәдәниятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, азсанлы милләтләргә хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни жайлашуын тәмин итүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны эшләү һәм тормышка ашыру;

15) муниципаль район составына керә торган жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгать ижаты үсеше өчен шартлар тудыру, муниципаль район составына

керә торган жирлекләрдә халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

16) торак пунктлар чикләреннән читтә муниципаль район чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

17) муниципаль район составына керә торган жирлекләр халкын мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү, ял итүне оештыру өчен шартлар тудыру;

18) муниципаль район милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклау;

19) муниципаль район составына керә торган жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру;

20) кече һәм урта эшкуарлык үсешенә ярдәм итү;

21) социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ихтыярийлыкка (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтү;

22) муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган фәнни, фәнни-техник һәм инновацион эшчәнлеккә ярдәм күрсәтү, муниципаль районның фәнне популярлаштыруга юнәлдерелгән программаларын кабул итү, чараларын оештыру һәм үткөрү;

23) балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләр һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны эшләр һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруга мониторингны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

24) Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль контрольнең түбәндәге төрләрен гамәлгә ашыру:

а) муниципаль район территориясендә бердәм жылылык белән тәмин итү оешмасы тарафыннан жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү буенча йөкләмәләренә үтәүгә муниципаль контрольне;

б) муниципаль район территориясендә жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне;

в) муниципаль район территориясе составына керә торган торак пунктлар чикләрендә автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне;

г) муниципаль район территориясендә муниципаль жир контролен;

д) муниципаль район территориясендә муниципаль урман контролен.

3. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 3 һәм 7 өлешләре нигезендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары

вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) торак пунктлар чикләреннән читтә муниципаль район чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшчәнлеген тәмин итүне дә кертеп, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясә законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

2) муниципаль район чикләрендә жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

3) муниципаль районның Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан таләпләр билгеләнә торган коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау;

4) муниципаль район чикләрендә әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары оештыру, шул исәптән тиешле муниципаль район территориясендә планлаштырыла торган хужалык эшчәнлегә һәм башка эшчәнлек турында әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә жәмәгать фикер алышулары оештыру һәм үткөрү;

5) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә программаларны раслау һәм гамәлгә ашыру, муниципаль район чикләрендә урыннары муниципаль торак фондын тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү уздыруны оештыру, энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру хакындагы законнарда каралган башка чаралар оештыру һәм үткөрү;

6) ритуаль хезмәт күрсәтүләрне, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләр оештыруны да кертеп, оештыру, аларның эшчәнлегә тәртибен раслау, мәет жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлегә нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең бәясен билгеләү;

7) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерып туплау), жыю, транспортировка, эшкөртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

8) Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карап чыгуларны гамәлгә ашыру һәм мондый карап чыгулар барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында рекомендацияләр бирү, индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының планлаштырыла торган төзелеш хакында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрлары билгеләнгән параметрларга туры килү һәм жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын урнаштыру рөхсәт ителү турында хәбәрнамә, индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының планлаштырыла торган төзелеш хакында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрлары билгеләнгән параметрларга туры килмәү һәм (яисә) жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын урнаштыру рөхсәт ителмәү турында хәбәрнамә, муниципаль район территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендәге

индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының шәһәр төзелеше эшчәнлегә хакындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамә юллау, Россия Федерациясә граждан законнары нигезендә үз белдегә белән төзелгән корылманы сүтү хакында карар, үз белдегә белән төзелгән корылманы сүтү яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итү, үз белдегә белән төзелгән корылманы Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда сүтүне яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда капитал төзелеш объектын авария хәлендә һәм сүтелергә яисә реконструкцияләнергә тиеш дип тану хакында карар кабул итү, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 5¹ статьясындагы 1 өлешендә каралган очрақларда гавами тыңлаулар, жәмәгать фикер алышулары үткөрү;

9) жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның башка төренә үзгәртү турында карар кабул итү, хосусый милектәгә жир кишәрлекләрен, Россия Федерациясә законнарында каралган очрақлардан тыш, бер категориядән башкасына күчерү хакында карар кабул итү;

10) федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау;

11) реклама турында Россия Федерациясә законнары нигезендә муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне юкка чыгару, муниципаль район территориясендә үз белдегә белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен сүтеп алу хакында күрсәтмәләр бирү;

12) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, гражданнар оборонасы объектларын файдалану өчен даими әзерлек торышында тотуга ярдәм итүне, гражданнар оборонасы максатларында матди-техник чаралар, азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыруны һәм тотуны да кертәп;

13) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

14) гомуми файдаланудагы су объектларынан шәхси ихтыяжлар һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен файдалану кагыйдәләрен, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына иреккә керә алуын тәмин итүне дә кертәп, шулай ук су объектларынан рекреация максатларында файдалану кагыйдәләрен билгеләү.

4. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары Россия Федерациясә законнары нигезендә дәүләт милке чикләнмәгән һәм муниципаль район составына керә торган шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен бирү вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар.

5. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары, әлеге статьяның 1 – 4 өлешләрәндә билгеләнгән вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда, товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алырга вәкаләтле була.»;

20) 16¹ статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

21) 17 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«17 статья. Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча шәһәр округы жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 1 өлеше нигезендә шәһәр округы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) шәһәр округы уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) шәһәр округының рәсми символларын билгеләү;

3) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шәһәр округы бюджеты проектын төзү һәм карау, шәһәр округы бюджетын раслау һәм үтәү, муниципаль финанс контролен, шул исәптән шәһәр округы бюджеты үтәлешен тикшереп торуны, гамәлгә ашыру, шәһәр округы бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

4) шәһәр округының муниципаль милкендәге мөлкәткә хужа булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

5) салымнар һәм жыемнар турындагы законнар нигезендә шәһәр округының жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, гамәлгә кертү һәм элек кертелгәннәрен гамәлдән чыгару;

6) «Россия Федерациясендә гражданның сәламәтлеген саклау нигезләре турында» 2011 елның 21 ноябрәндәге 323-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә шәһәр округы территориясендә гражданның сәламәтлеген саклауны гамәлгә ашыруда, медицина ярдәменнән файдалана алуны тәмин итүне дә кертә, шул исәптән гражданның тәүләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренә территорияль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыруда (халык аерым территорияләр халкын медицина-санитария ягыннан тәмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органының ведомство буйсынуындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәмин ителә торган территорияләрнең Россия Федерациясе Хөкүмәте раслаган исемлегенә кертелгән территорияләрдән тыш), катнашу;

7) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны әзерләүне һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү;

8) ишегалды территорияләрен үстерү;

9) муниципаль хокукый актларны халыкка игълан итү, шәһәр округы халык игътибарына рәсми мәгълүматны житкерү өчен басма массакүләм мәгълүмат чарасын һәм (яисә) челтәр басмасын гамәлгә кую;

10) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәмин итүне һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыру;

11) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр күрсәтә торган хезмәтләргә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкара торган эшләргә, федераль законнарда башкасы каралмаган булса, тарифлар билгеләү;

12) шәһәр округы чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

13) шәһәр округы чикләрендә террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук террорчылык һәм экстремизм чагылышларыннан килгән зыяннарны минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу;

14) шәһәр округы чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

15) шәһәр округы территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

16) «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру;

17) халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләре буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

2. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 2 өлеше нигезендә шәһәр округы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә шәһәр округы чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су жибәрүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

2) шәһәр округында яшәүче һәм торак урыннарга мохтаж булган аз керемле гражданны торак урыннар белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, күпфатирлы йортта урыннарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерү турында карар кабул итү, шулай ук торак законнары нигезендә жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

3) вәкаләтле участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен урын бирү;

4) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне (федераль дөүләт мәгариф стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү вәкаләтләреннән тыш) оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне (финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә

ашырыла торган балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында спорт әзерлегә буенча өстәмә белем бирү программалары нигезендә өлкәннәргә өстәмә белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карап торуны һәм карауны, балаларны карап тотуны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) шәһәр округы территориясендә физик культураны һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, шул исәптән массакүләм спортны үстерүгә һәм аның һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итүгә ярдәм күрсәтү, балалар-яшүсмерләр спортын (мәктәп спортын да кертеп) үстерү, жирлекнең рәсми физик культура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү;

6) каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәмин итү чараларын, аларның тормышы һәм сәламәтлегә куркынычсызлыгын тәмин итү чараларын да кертеп, үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыру;

7) шәһәр округы халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

8) муниципаль архивны булдыру һәм тоту;

9) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, шәһәр округы китапханәләренең китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

10) күмү урыннарын карап тоту;

11) шәһәр округы чикләрендә адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальгә әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр, планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәргә үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адрес реестрында мәгълүмат урнаштыру;

12) шәһәр округы территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә шәһәр округы территориясен төзекләндерүне оештыру;

13) шәһәр округы территориясендә элек исәпкә алынган күчемсез мөлкәт объектларына хокукы булган затларны ачыклау буенча карарлар кабул итү һәм чаралар үткөрү, әлегә күчемсез мөлкәт объектларына хокукы булган затлар турында белешмәләргә Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кергү өчен жибәрү;

14) федераль закон нигезендә шәһәр округы ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләр башкаруны тәмин итү;

15) шәһәр округы милкендәге жир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыру һәм мондый зыянны бетерүне оештыру;

16) шәһәр округының икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләргә җыюны оештыру һәм күрсәтелгән белешмәләргә Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыру;

17) «Шәхси ярдәмче хужалык турында» 2003 елның 7 июлендәге 112-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гражданны алып бара торган шәхси ярдәмче хужалыкларны хужалык кенәгәләрендә исәпкә алуны гамәлгә ашыру;

18) муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчеләренә һөнәри белем бирүне һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру, мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыру;

19) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, шәһәр округы территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләренә һәм мәданиятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, азсанлы милләтләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни жайлашуын тәмин итүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны эшләү һәм тормышка ашыру;

20) шәһәр округында жирле традицион халык сәнгать ижаты үсешен өчен шартлар тудыру, халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

21) шәһәр округы чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

22) шәһәр округы халкын мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү, шәһәр округы халкының ялын, массакүләм ял итүен оештыру өчен шартлар тудыру, халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерү;

23) шәһәр округы милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, шәһәр округы территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклау;

24) шәһәр округында авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру;

25) кече һәм урта эшкуарлык үсешенә ярдәм итү;

26) социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ихтиярийлыкка (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтү;

27) шәһәр округы территориясендә гамәлгә ашырыла торган фәнни, фәнни-техник һәм инновацион эшчәнлеккә ярдәм күрсәтү, шәһәр округының фәнне популярлаштыруга юнәлдерелгән программаларын кабул итү, чараларын оештыру һәм үткөрү;

28) шәһәр округында балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен тормышка ашыруга мониторингны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

29) Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль контрольнең түбәндәге төрләрен гамәлгә ашыру:

а) бердәм жылылык белән тәмин итү оешмасы тарафыннан жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү буенча йөкләмәләренә үтәүгә муниципаль контрольне;

б) шәһәр округы территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, шул исәптән инвалидларның социаль инфраструктура, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм аларда күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалана алуын тәмин итүгә таләпләрне, үтәүдән гыйбарәт булган төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне (төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (куркынычсызлык мониторингы) барышында ачылган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирелергә мөмкин);

в) жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне;

г) шәһәр округы территориясе составына керә торган торак пунктлар чикләрендә автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне;

д) шәһәр округы чикләрендә муниципаль жир контролен;

е) муниципаль урман контролен.

3. «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 32 статьясындагы 3 һәм 7 өлешләре нигезендә шәһәр округы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) шәһәр округы чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшчәнлеген тәмин итүне дә кертеп, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

2) шәһәр округы чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

3) шәһәр округының Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан таләпләр билгеләнә торган коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау;

4) шәһәр округы чикләрендә әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары оештыру, шул исәптән тиешле шәһәр округы территориясендә планлаштырыла торган хужалык эшчәнлегә һәм башка эшчәнлек турында әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә җәмәгать фикер алышулары оештыру һәм үткөрү;

5) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлеләген арттыру өлкәсендә программаларны раслау һәм гамәлгә ашыру, шәһәр округы чикләрендә урыннары муниципаль торак фондын тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү уздыруны оештыру, энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәлеләген арттыру хакындагы законнарда каралган башка чаралар оештыру һәм үткөрү;

6) ритуаль хезмәт күрсәтүләрен оештыру;

7) каты коммуналь калдыктарны туплау (шул исәптән аерып туплау), жыю, транспортировкау, эшкөртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

8) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда биналарны, корылмаларны карап чыгуларны гамәлгә ашыру һәм мондый карап чыгулар барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында рекомендацияләр бирү, индивидуаль торак төзелеше объектынң яисә бакча йортынң планлаштырыла торган төзелеш хакында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрлары билгеләнгән параметрларга туры килү һәм жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын урнаштыру рәхсәт ителү турында хәбәрнамә, индивидуаль торак төзелеше объектынң яисә бакча йортынң планлаштырыла торган төзелеш хакында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрлары билгеләнгән параметрларга туры килмәү һәм (яисә) жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын урнаштыру рәхсәт ителмәү турында хәбәрнамә, шәһәр округы территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендәге индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектынң яисә бакча йортынң шәһәр төзелеше эшчәнлегә хакындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамә юллау, Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә үз белдегә белән төзелгән корылманы сүтү хакында карар, үз белдегә белән төзелгән корылманы сүтү яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итү, үз белдегә белән төзелгән корылманы Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда сүтүгә яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүгә гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда капитал төзелеш объектын авария хәлендә һәм сүтелергә яисә реконструкцияләнәргә тиеш дип тану хакында карар кабул итү, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5¹ статьясындагы 1 өлешендә каралган очрактарда гавами тыңлаулар, жәмәгать фикер алышулары үткөрү;

9) жир кишәрлегеннән рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның башка төренә үзгәртү турында карар кабул итү, хосусый милектәге жир кишәрлекләрен, Россия Федерациясе законнарында каралган очрактардан тыш, бер категориядән башкасына күчерү хакында карар кабул итү;

10) федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау;

11) шәһәр округы территориясә составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманчылыктарны, алар составында төзелә торган участок урманчылыктарын төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү хакында карарлар кабул итү, шулай ук шәһәр округы территорияләре составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманчылыктарның урман хужалыгы регламентларын эшләүгә һәм раслауны гамәлгә ашыру;

12) шәһәр округы территориясә составына керә торган торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманнарға карата урман төзелеше чараларын гамәлгә ашыру;

13) реклама турында Россия Федерациясе законнары нигезендә шәһәр округы территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне юкка чыгару, шәһәр округы территориясендә үз белдәге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен сүтеп алу хакында күрсәтмәләр бирү;

14) территорияль оборона һәм гражданнар обороны, шәһәр округы халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, гражданнар обороны объектларын файдалану өчен даими әзерлек торышында тотуга ярдәм итүне, гражданнар обороны максатларында матди-техник чаралар, азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыруны һәм тотуны да кертәп;

15) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) гомуми файдаланудагы су объектларыннан шәхси ихтыяжлар һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен файдалану кагыйдәләрен билгеләү һәм, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирәкле керә алуын тәмин итүне дә кертәп, халыкка мондый су объектларыннан файдалануда чикләүләр турында мәгълүмат бирү, шулай ук су объектларыннан рекреация максатларында файдалану кагыйдәләрен билгеләү;

17) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру.

4. Шәһәр округының жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт милке чикләнгән һәм шәһәр округы территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрен бирү вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар.

5. Шәһәр округының жирле үзидарә органнары, әлеге статьяның 1 – 4 өлешләрендә билгеләнгән вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда, товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алырга вәкаләтле була.»;

22) 17¹ статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«17¹ статья. Халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары тарафыннан башкару өчен әлеге Закон белән яңадан бүленгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү

Жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыру өчен әлеге Законның 15 статьясындагы 3 һәм 6 өлешләрендә, 16 статьясының 3 өлешендә һәм 17 статьясының 3 өлешендә яңадан бүленгән вәкаләтләрне финанс белән тәмин итү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм салымнар һәм җыемнар турында законнар белән Татарстан Республикасы бюджетына кертелгән тиешле аерым федераль һәм (яисә) региональ салымнардан һәм җыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан, салым булмаган керемнәрдән түләүләрнең Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә муниципаль берәмлекләр бюджетларына тапшырыла торган бердәй, өстәмә һәм (яисә)

дифференциациялэнгән нормативларын исәпкә алып, жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыру өчен әлеге Законның 15 статьясындагы 3 һәм 6 өлешләрендә, 16 статьясындагы 3 өлешендә һәм 17 статьясындагы 3 өлешендә яңадан бүленгән вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда, жирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек уставында каралган очракларда һәм тәртиптә өстәмә рәвештә үз матди ресурсларыннан һәм финанс чараларыннан файдаланырга хокуклы.»;

23) 18 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

24) 19 статьяда:

а) 1 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм» сүзләрен төшереп калдырырга, «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләреннән соң «һәм «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләрен өстәргә;

б) 4 өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«4. Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы бюджетыннан субвенцияләр исәбенә гамәлгә ашырыла.»;

в) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«5. Жирле үзидарә органнары үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен муниципаль берәмлек уставында каралган очракларда һәм тәртиптә өстәмә рәвештә үзләренә мөлкәтеннән (матди ресурсларыннан һәм финанс чараларыннан) файдаланырга хокуклы.»;

г) 7 өлештә «органнары» сүзеннән соң «федераль закон нигезендә» сүзләрен өстәргә, «әлеге максатлар өчен бирелгән матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан» сүзләрен «әлеге максатлар өчен бирелгән мөлкәттән» сүзләренә алмаштырырга;

25) 3 бүлектә түбәндәге эчтәлеккә 19¹ статья өстәргә:

«19¹ статья. Жирле үзидарә органнарының үзләренә тапшырылмаган дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруда катнашуы

1. Жирле үзидарә органнары, федераль законнарда муниципаль берәмлек бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә социаль яклау һәм социаль ярдәм чаралары күрсәтү хокукын билгели торган нигезләмәләр булу-булмауга карамастан, аерым категориядәге гражданныр өчен муниципаль берәмлек бюджеты акчалары исәбеннән (жирле бюджетка максатчан чыгымнарны гамәлгә ашыру өчен тапшырыла торган финанс чараларыннан тыш) өстәмә социаль яклау һәм социаль ярдәм чаралары билгеләргә хокуклы.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә каралган вәкаләтләрне финанслау муниципаль берәмлекнең бурычы булып тормый, мөмкинлек булганда гамәлгә ашырыла һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан өстәмә акчалар бүлеп бирү өчен нигез булып тормый.»;

26) 3 бүлектә түбәндәге эчтәлектә 19² статья өстәргә:

**«19² статья. Жирле үзидарә органнарының жирле үзидарә органнары
вәкаләтләренә кертелмәгән вәкаләтләренә гамәлгә ашыру
хокуклары**

1. Жирле үзидарә органнары халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелмәгән вәкаләтләренә жирле бюджетлар керемнәре исәбенә башкарырга хокуклы, моңа Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлар һәм түләүләренң өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керми.

2. Жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында федераль законнарда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендәгә вәкаләтләренә гамәлгә ашыруга, муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеш стратегиясен раслауны да кертәп;

2) муниципаль яңгын сагын булдыруга;

3) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәтләр күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү үткөрүне оештыру өчен шартлар тудыруга, ведомство карамагындагы оешмалар житәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәтләр күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтижәләрен куллануга һәм оешмалар тарафыннан хезмәтләр күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтижәләре буенча ачыкланган житешсезлекләренә бетерү буенча чаралар күрүне федераль законнар нигезендә тикшереп торуга;

4) югары белем бирүче муниципаль мәгариф оешмаларын булдыруга;

5) туризмны үстерү өчен шартлар тудыруга;

6) муниципаль берәмлек музейларын булдыруга;

7) инвалидлар, сәламәтлек ягыннан мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен физик культураны һәм спортны, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүдә булышлык күрсәтүгә;

8) инвалидларның иқтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иқтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга инвалидларны социаль яклау турында Россия Федерациясә законнары нигезендә ярдәм күрсәтүгә;

9) муниципаль берәмлек территориясә составына керә торган һәм аның административ үзәгә булмаган торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылуга;

10) Татарстан Республикасы Нотариаль палатасы тарафыннан расланган халыкны кабул итү графигы нигезендә нотариус тарафыннан халыкны кабул итүне гамәлгә ашыруда булышлык күрсәтүгә;

11) торак законнары нигезендә гражданнарга социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын бирүгә;

12) вәкаләтле участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гайлә өгъзаларына хезмәткәр тарафыннан әлегә вазыйфаны биләү чорына торак урын бирүгә;

13) муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче хужасыз йорт хайваннарына карата эшчәнлекне гамәлгә ашыруга;

14) алкогольдән, наркотиктан яисә башка төрле токсик матдәләрдән исерек халәтендә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыруга;

15) наркотик чараларны һәм психотроп матдәләрне законсыз куллануны, наркоманияне профилактикалау чараларында катнашуга;

16) хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә чараларны гамәлгә ашыруга;

17) «Россия Федерациясендә ижтимагый контроль нигезләре турында» 2014 елның 21 июлендәге 212-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирле үзидарә органнары каршында ижтимагый советлар төзүгә;

18) муниципаль берәмлекнең бердәм дәүләт фәнни-техник сәясәтен үткәрүдә катнашуын тәмин итү максатларында жирле үзидарә органнары каршында фәнни-техник советлар төзүгә.

3. Жирле үзидарә органнары, федераль законнарда каралган булса, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга хокуклы.»;

27) 20 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«1. Татарстан Республикасында халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру рәвешләренә «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә түбәндәгеләр керә:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) гражданнар жыены.»;

б) түбәндәге эчтәлекле 1¹ һәм 1² өлешләр өстәргә:

«1¹. Татарстан Республикасында халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләренә «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә түбәндәгеләр керә:

1) сорашып белешү;

2) гавами тыңлаулар, жәмәгать фикер алышулары;

3) гражданнар жыелышы;

4) инициатив проектлар;

5) территориаль ижтимагый үзидарә;

6) авыл торак пункты старостасы.

1². Халык тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары

турында» Федераль законда, әлеге Законда каралган рәвешләре белән беррәттән, гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга, башка федераль законнарға, әлеге Законга, Татарстан Республикасының башка законнарына каршы килми торган бүтән рәвешләрдә катнашырга хокуклы.»;

в) 4 һәм 5 өлешләре үз көчен югалткан дип танырга;

г) 5¹ өлештә «Гражданнардан сорашып белешү үткөрүне билгеләү һәм уздыру муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә)» сүзләрен «Гражданнардан сорашып белешүне, гавами тыңлауларны билгеләү һәм үткөрү тәртибе» сүзләренә алмаштырырга;

д) 6 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

е) 7 өлешнең беренче абзацында «(вәкиллекле орган вәкаләтләрен башкара торган гражданнар жыены)» сүзләрен төшереп калдырырга;

ж) 8 өлешнең икенче абзацында «жирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итүнең тиешле мәсьәләсен» сүзләренә алмаштырырга;

з) түбәндәге эчтәлеккә 9 һәм 10 өлешләр өстәргә:

«9. Территориаль ижтимагый үзидарәләргә, шул исәптән үз эшчәнлекләрен юридик зат буларак теркәлмичә гамәлгә ашыручыларга, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарлары нигезендә Татарстан Республикасы бюджетының бюджет ассигнованиеләре исәбеннән һәм муниципаль берәмлекләренең вәкиллекле органнары карарлары нигезендә жирле бюджетларның бюджет ассигнованиеләре исәбеннән ярдәм күрсәтелергә мөмкин.

10. Авыл торак пункты старостасы эшчәнлегенең гарантияләре һәм статусының башка мәсьәләләре, шул исәптән старостаны матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү мәсьәләләре, муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукий акты белән билгеләнә.»;

28) 21 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Жирле үзидарә органнары дигәндә халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча үз вәкаләтләре булган, халык тарафыннан турыдан-туры сайлана торган яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан төзелә торган органнар аңлашыла.»;

б) 2 өлештә «бары тик «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә генә рөхсәт ителә» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очракларда һәм тәртиптә рөхсәт ителә» сүзләренә алмаштырырга;

в) 3 өлештә «муниципаль берәмлекнең уставында каралган һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча үз вәкаләтләре булган жирле үзидарәнең башка органнары һәм урындагы сайланулы затлар тәшкил итә» сүзләрен «муниципаль берәмлек уставында каралган һәм халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча үз вәкаләтләре булган башка органнар

тәшкил итә» сүзләренә алмаштырырга;

г) 4 өлешнең беренче абзацында «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга;

д) 5 өлештә:

беренче абзацта «, аның структурасы жирле референдумда (сайлау хокукына ия яшәүчеләрнең саны 300 кешедән артмаган муниципаль берәмлектә – гражданнар жыенында) халык тарафыннан билгеләнә яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы» сүзләрен «жирле үзидарә органнары структурасы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы сайлангач, аның» сүзләренә алмаштырырга;

икенче – дүртенче абзацларны үз көчен югалткан дип танырга;

бишенче абзацны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«Яңа төзелгән муниципаль берәмлекнең беренче чакырылыш вәкиллекле органы депутатларының саны, әлеге муниципаль берәмлекнең беренче башлыгын сайлау тәртибе, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.»;

алтынчы абзацка «, әгәр федераль конституциячел законнарда башкасы каралмаган булса» сүзләрен өстәргә;

жиденче абзацта «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга, икенче жөмләне төшереп калдырырга;

сигезенче абзацны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«Яңа төзелгән муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары төзелгәнче, тиешле территорияләрдә яңа төзелгән муниципаль берәмлек халкының яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне яңа төзелгән муниципаль берәмлек төзелгән көнгә әлеге территорияләрдә халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашырган жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.»;

тугызынчы абзацта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

унынчы абзацта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

унберенче абзацта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

е) 6 һәм 7 өлешләрне үз көчен югалткан дип танырга;

ж) тугызынчы өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«9. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очраклардан тыш, тиешле муниципаль берәмлекләр бюджетларының бары тик үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.»;

29) 22 статьяда:

а) 2 өлөштө:

беренче абзацка түбөндөгө эчтөлөклө жөмлө өстөргө: «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатлары үз вәкаләтлөрөн, кагыйдә буларак, даими булмаган нигездә гамәлгә ашыралар.»;

икенче абзацны үз көчөн югалткан дип танырга;

б) 2¹ һәм 2² өлөшләрне үз көчөн югалткан дип танырга;

в) 3 өлөштө икенче жөмлөнө төшөрөп калдырырга;

г) 3¹ өлөшнөң 1 пунктындагы икенче жөмлөнө төшөрөп калдырырга;

д) 5 өлөшнө түбөндөгө редакциядә бәян итәргө:

«5. Жирлекнең, шөһәр округының вәкиллекле органы депутатлары саны «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм кимендә түбөндөгечә була:

1) 7 кеше – халык саны 1000 кешедән кимрәк булганда;

2) 10 кеше – халык саны 1000 һәм 10 000 кешегә кадәр булганда;

3) 15 кеше – халык саны 10 000 һәм 30 000 кешегә кадәр булганда;

4) 20 кеше – халык саны 30 000 һәм 100 000 кешегә кадәр булганда;

5) 25 кеше – халык саны 100 000 һәм 500 000 кешегә кадәр булганда;

6) 35 кеше – халык саны 500 000 кешедән артык булганда.»;

е) түбөндөгө эчтөлөклө 5¹ һәм 5² өлөшләр өстөргө:

«5¹. Муниципаль районның вәкиллекле органы депутатлары саны муниципаль район уставы белән билгеләнә һәм 15 кешедән ким була алмый.

5². Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының билгеләнгән саныннан 10 проценттан артык булмаган өлөшкә генә, ә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының саны 10 кешедән кимрәк булса, 1 депутат даими нигездә эшли ала.»;

ж) 6 өлөшнө түбөндөгө редакциядә бәян итәргө:

«6. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларның билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган очракта тулы хокуклы составта сайланган дип санала.»;

з) 8 өлөшнө түбөндөгө редакциядә бәян итәргө:

«8. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының үзенеке генә булган компетенциясенә түбөндөгеләр керә:

1) муниципаль берәмлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) жирле бюджетны һәм аның үтөлөшкә турындагы хисапны раслау;

3) Россия Федерациясенә салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә жирле салымнар һәм җыемнар билгеләү, аларны гамәлгә кертү һәм элек кертелгән жирле салымнарны һәм җыемнарны гамәлдән чыгару;

4) муниципаль берәмлекне социаль-иқтисади үстерү стратегиясен раслау;

5) муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

6) муниципаль предприятиеләр төзү, аларны үзгәртеп кору һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан

хезмәт күрсәтүләргә, эшләр башкаруга, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, тарифлар билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

7) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

8) жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазыйфаи затларының халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрен үтәүләрен тикшереп тору;

9) «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очракларда муниципаль берәмлек башлыгын отставкага җибәрү турында карар кабул итү;

10) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

11) муниципаль берәмлек башлыгының, жирле администрация башлыгының үз эшчәнлекләренен, жирле администрация һәм муниципаль берәмлек башлыгына буйсынган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенен нәтиҗәләре турында, шул исәптән муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан куелган мәсьәләләрен хәл итү турында еллык хисапларын тыңлау.»;

и) 9 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«9. Муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнарының башка вәкаләтләре федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлекләр уставлары белән билгеләнә.»;

к) 9¹ өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

л) 12 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга;

м) 15 өлештә «аерым юл белән» сүзләрен «башка чыгымнардан аерым» сүзләренә алмаштырырга;

30) 22¹ статьяда:

а) 2 өлештә «әлеге Закон,» сүзләрен төшереп калдырырга;

б) 3 – 5, 10, 12 – 16 өлешләрен үз көчен югалткан дип танырга;

31) 23 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«23 статья. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив һәм башка хокукий актлары

1. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукий актларына түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль берәмлек уставын раслау турында норматив хокукий акт;

2) муниципаль берәмлек бюджетын раслау турында норматив хокукий акт;

3) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре;

4) жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрен раслау турында норматив хокукий актлар;

5) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителгән башка

норматив хокукый актлар.

2. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча түбәндәге карарларны кабул итә:

1) муниципаль берәмлек территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарларны;

2) муниципаль берәмлек башлыгын отставкага жибәрү турында карарны;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарларны;

4) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы белән үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарларны.

3. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының салымнарны (жыемнарны) билгеләү, гамәлгә кертү яисә гамәлдән чыгару турында, салым ставкаларын (жыемнар ставкаларын) үзгөртү, салымнарны (жыемнарны) түләү тәртибен һәм срогын үзгөртү, салым ташламаларын (жыемнар буенча ташламаларны) һәм (яисә) аларны куллану нигезләрен һәм тәртибен билгеләү (юкка чыгару) турында норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлек вәкиллекле органының жирле бюджет акчалары исәбеннән финанс белән тәмин ителә торган чыгымнарны күздә тоткан башка норматив хокукый актлар проектлары муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан жирле администрация башлыгы тәкъдире буенча йөз күрсәтелгән затның бәяләмәсе булганда карала. Әлеге бәяләмә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән срокта тапшырыла һәм ул 20 көннән дә кимрәк була алмый.

4. Норматив хокукый актлар проектлары муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатлары, муниципаль берәмлек башлыгы, жирле үзидарәнең башка органнары, жирле администрация башлыгы, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан, шулай ук, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очраклардан тыш, муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән башка хокук чыгару инициативасы субъектлары тарафыннан кертелергә мөмкин.

5. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан карарлар кабул итү тәртибе муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары, шул исәптән муниципаль берәмлек территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләрне билгели торган, шулай ук вәкиллекле орган эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар, әгәр аның өчен муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан кимрәге тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала алмый.

6. Муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы кабул иткән норматив хокукый актка имза сала һәм аны халыкка игълан итә.

7. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы кабул иткән норматив хокукый акт 10 көн эчендә имза салу һәм халыкка игълан итү өчен муниципаль берәмлек башлыгына жибәрелә.

8. Муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле

органы кабул иткөн норматив хокукый актны кире кагарга хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән норматив хокукый акт аны кире кагуның дәлилленгән нигезләмәсе йә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы тәкъдимнәр белән муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына 10 көн эчендә кире кайтарыла.

9. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан кире кагылган норматив хокукый акт муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан кабат карала.

10. Норматив хокукый акт кабат каралганда муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесенен күпчелек тавышы тарафыннан элеккеге редакциясендә хупланса, аңа жиде көн эчендә муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имза салынырга һәм ул халыкка игълан ителергә тиеш.

11. Әлеге статьяның 8 – 10 өлешләре нигезләмәләренен гамәлдә булуы муниципаль берәмлек башлыгы әлеге муниципаль берәмлек уставы нигезендә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы рәисе вәкаләтләрен башкара торган авыл жирлегә жирле үзидарә органнарына кагылмый.»;

32) 24 статьяда:

а) 1 өлештә «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен» сүzlәрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүzlәренә алмаштырырга;

б) 3 өлешнең 1 пунктында икенче жөмләнә төшереп калдырырга;

в) 3¹ өлешнең 1 пунктында икенче жөмләнә төшереп калдырырга;

г) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«5. Муниципаль берәмлек башлыгының үзенеке генә булган компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

1) башка муниципаль берәмлекләренен жирле үзидарә органнары, дөүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә муниципаль берәмлекне тәкъдим итү;

2) муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый актларны имзалау, аларны халыкка игълан итү;

3) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгару;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итү хокукы.»;

д) түбәндәге эчтәлекле 5¹ һәм 5² өлешләр өстәргә:

«5¹. Жирле администрацияне житәкләүче муниципаль берәмлек башлыгы жирле үзидарә органнары тарафыннан халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләренә һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итә.

5². Муниципаль берәмлекләр башлыкларының башка вәкаләтләре федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлекләр уставлары белән билгеләнә.»;

е) 6 өлешне түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«6. Муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлек уставы һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карарлары белән билгеләнгән

вөкалётлөре чиклөрөндө «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә муниципаль берәмлек уставы белән аның вөкалётлөрөнә кертелгән мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр, шулай ук, әгәр муниципаль берәмлек башлыгы жирле администрация башлыгы вөкалётлөрөн башкарсა, әлеге Законның 26 статьясындагы 8 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча жирле администрация карарларын һәм күрсәтмәләрөн чыгара.»;

ж) 8 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда» сүзләрөн «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда» сүзлөрөнә алмаштырырга;

з) 9 өлешне түбөндәге редакциядә баян итөргә:

«9. Муниципаль берәмлек башлыгы сәламәтлек торышына яисә үз вөкалётлөрөн гамәлгә ашыруга вакытлыча комачаулый торган башка хәллөргә (аерым алганда, отпускка, хезмәт командировкасына) бөйле рәвештә үз вөкалётлөрөн башкара алмаса, аларны вакытлыча жирле үзидарәнең муниципаль берәмлек уставы нигезендә билгеләнүче вазыйфаи заты башкара.»;

и) түбөндәге эчтөлекле 12 – 15 өлешләр өстөргә:

«12. Татарстан Республикасы Рәисе түбөндәге очракларда муниципаль берәмлек башлыгын вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт чыгара:

1) муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарға, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек уставына каршы килә торган норматив хокукый акт чыгарылганда, әгәр мондый каршылыктар тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, ә муниципаль берәмлек башлыгы суд карары үз көченә кәргән көннән алып ике ай эчендә йә суд карарында каралган башка срок дәвамында үз вөкалётлөре чиклөрөндә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәсә;

2) муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан кеше һәм граждaн хокукларын һәм ирекләрөн бозуга, Россия Федерациясенә бердәмлегенә һәм территорияль бөтенлегенә, Россия Федерациясенә милли иминлегенә һәм аның оборона сәләтенә, Россия Федерациясенә хокукый һәм икътисадый киңлегенә бердәмлегенә куркыныч тудыруга, максатчан билгеләнештәге бюджетара трансфертлардан, бюджет кредитларыннан максатчан булмаган файдалануга, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан алынган бюджетара трансфертларны, бюджет кредитларын бирү шартларын бозуга китерә торган гамәлләр кылынганда, шул исәптән аның тарафыннан норматив характерда булмаган хокукый акт чыгарылганда, әгәр бу тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, ә муниципаль берәмлек башлыгы үз вөкалётлөре чиклөрөндә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәсә.

13. Татарстан Республикасы Рәисенә муниципаль берәмлек башлыгын әлеге статьяның 12 өлеше нигезендә вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт чыгару срогы судның күрсәтелгән хокукый акты чыгару өчен кирәкле соңгы

карары үз көченә кергән көннән алып бер айдан да кимрәк була алмый һәм әлегә суд карары үз көченә кергән көннән алып алты айдан да артыграк була алмый.

14. Татарстан Республикасы Рәисе түбәндәгеләрне вазыйфасыннан читләштерү хокукына ия:

1) муниципаль берәмлек башлыгын, Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 29 статьясындагы 7 өлеше нигезендә муниципаль берәмлек башлыгына кисәтү ясалган, шелтә белдерелгән көннән алып бер ай эчендә кисәтү ясау, шелтә белдерү өчен нигез булган сәбәпләрне бетерү буенча муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан үз вәкаләтләре чикләрендә чаралар күрелмәгән очракта;

2) муниципаль берәмлек башлыгын, халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча әлегә Законның 15 – 17 статьяларында каралган вәкаләтләрне жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итү бурычларын тиешенчә үтәмәгән яисә үтәмәгән өчен, шулай ук «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 21 статьясындагы 3 өлешенң 6 пунктында каралган нигез буенча, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы фикерен исәпкә алып, муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкән көннән алып бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта;

3) муниципаль берәмлек башлыгын, әгәр муниципаль берәмлек башлыгын отставкага жибөрү турында инициативалар Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына ике һәм аннан да күбрәк тапкыр кертелгән һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан кире кагылган булса, «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 21 статьясындагы 3 өлешендә каралган нигезләрнең берсе буенча, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советы фикерен исәпкә алып, муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкән көннән алып ике елдан да иртәрәк булмаган вакытта.

15. Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан вазыйфасыннан читләштерү турында хокукий акт чыгарылган муниципаль берәмлек башлыгы әлегә хокукий актка ул рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә суд тәртибендә шикаятъ бирергә хокуклы.»;

33) түбәндәге эчтәлекле 24¹ статья өстәргә:

«24¹ статья. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручы

1. Татарстан Республикасы Рәисе муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручыны, билгеләнү көненә Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турындагы законнар нигезендә пассив сайлау хокукына чиклүүләре булмаган затлар арасынан, 10 көн эчендә муниципаль берәмлек башлыгы билгеләнгән тәртиптә сайланган һәм ул үз вазыйфасына кергән көнгә кадәр чорга

түбәндәге очрақларда билгеләп куя:

1) әгәр муниципаль берәмлек башлығы вазыйфасына кандидат муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы үз составыннан муниципаль берәмлек башлығын сайлау турында карар кабул итсен өчен кирәкле сандагы тавышны жыймаса;

2) әгәр муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса йә суд карары буенча аңа карата сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылса.

2. Муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручы муниципаль берәмлек башлығы хокукларына һәм бурычларына ия була.

3. Муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручы вәкаләтләренен күләме муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручыны билгеләп куя турында Татарстан Республикасы Рәисенен норматив хокукий акты белән чикләнергә мөмкин (әлеге статьяның 1 өлешендә каралган очрақларда).

4. Әлеге статьяның 1 өлешендә каралган очрақларда Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан билгеләп куела торган муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручыга коррупциягә каршы тору максатларында «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда, башка федераль законнарда һәм Россия Федерациясенен бүтөн норматив хокукий актларында муниципаль берәмлек башлығы өчен билгеләнгән бурычлар, чикләүләр һәм тыюлар кагыла.

5. Әлеге статьяның 1 өлешендә каралган очрақларда Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан билгеләп куела торган муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручы муниципаль берәмлек башлығы өчен билгеләнгән төртиптә үз керемнәре турында, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре турында, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләр тапшыра.

6. Әлеге статьяның 1 өлешендә каралган очрақларда Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан билгеләп куела торган муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручы билгеләп куелган көннән алып 15 көн эчендә өстәмә рәвештә әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән белешмәләргә тапшыра. Бу чакта билгеләнү елына кадәргә календарь ел өчен барлык чыганақлардан алынган керемнәр турында белешмәләр һәм билгеләнү көненә мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тапшырыла.

7. Әлеге статьяның 4 – 6 өлешләрендә билгеләнгән таләпләргә бозу әлеге статьяның 1 өлешендә каралган очрақларда Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан билгеләп куела торган муниципаль берәмлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча башкаручының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.»;

34) 25 статьяда:

а) 1 өлештә «жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

б) 3 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирле администрация структурасы жирле администрация башлыгы төкдөмө белән муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан раслана.

Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрендәге мәсьәләләрне аеруча нәтижәле хәл итү максатларында жирле администрация структурасында түбәндәге критерийлар нигезендә жирле администрациянең территориаль органнары төзелергә мөмкин:

1) муниципаль берәмлек составына керә торган барлык торак пунктларда яшәүчеләр өчен эш көне эчендә муниципаль берәмлекнең административ үзәгенә кадәр яисә жирле администрациянең территориаль органнарына кадәр жәяү барып һәм кире кайтып житү мөмкинлегә;

2) муниципаль берәмлек халкының саны 500 000 нән артык кешене тәшкил итү.

Жирле администрация структурасында жирле администрациянең тармак (функциональ) органнары формалаштырылырга мөмкин.»;

35) 26 статьяда:

а) 1 өлешнең икенче абзацында «муниципаль берәмлек уставында билгеләнә торган вәкаләтләр чорына» сүзләрен төшереп калдырырга;

б) 2 өлештә:

беренче абзацта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

икенче абзацта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

в) 4 өлештә:

өченче абзацта «Жирлекләрдә» сүзен «Жирлекнең жирле администрациясе башлыгы вазыйфасына кандидатуралар сайлауга конкурс уздырганда» сүзләренә алмаштырырга, «Муниципаль районда, шәһәр округында» сүзләрен «Муниципаль районның, шәһәр округының жирле администрациясе башлыгы вазыйфасына кандидатуралар сайлауга конкурс уздырганда» сүзләренә алмаштырырга;

дүртенче абзацта «муниципаль районда конкурс комиссиясе төзегәндә» сүзләрен «муниципаль районның жирле администрациясе башлыгы вазыйфасына кандидатуралар сайлауга конкурс уздырганда» сүзләренә алмаштырырга;

г) 5 өлешнең икенче абзацында «Жирле администрация башлыгы» сүзләрен «Үз вәкаләтләрен конкурс нәтижәләре буенча гамәлгә ашыручы жирле администрация башлыгы» сүзләренә алмаштырырга;

д) 5¹ өлештә:

беренче абзацта «контракт нигезендә» сүзләрен «конкурс нәтижәләре буенча» сүзләренә алмаштырырга;

3 пунктта «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

4 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4) үзенә Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу яисә чит дәүләт гражданлыгын (подданлыгын) алу йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документын алу турында мәгълүм булган көнне, ләкин Россия Федерациясе

гражданлыгыннан чыккан яисә чит дөүләт гражданлыгын (подданлыгын) алган йәшәүгә рөхсәт яисә әлегә пунктта каралган бүтән документ алган көннән алып биш эш көннән дә соңга калмыйча, муниципаль берәмлек башлыгына бу хакта язмача хәбәр итәргә тиеш.»;

е) 6 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга;

ж) 7 һәм 7¹ өлешләрне үз көчен югалткан дип танырга;

з) 8 өлештә «жирле әһәмияттәге мәсьәләләр» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәэмин итү мәсьәләләре» сүзләренә алмаштырырга;

и) түбөндәге эчтәлекке 10 – 13 өлешләр өстәргә:

«10. Татарстан Республикасы Рәисе түбөндәге очракларда жирле администрация башлыгын вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт чыгара:

1) жирле администрация башлыгы тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек уставына каршы килә торган норматив хокукый акт чыгарылганда, әгәр мондый каршылыктар тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, ә жирле администрация башлыгы суд карары үз көченә кәргән көннән алып ике ай эчендә йә суд карарында каралган башка срок дәвамында үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәсә;

2) жирле администрация башлыгы тарафыннан кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен бозуга, Россия Федерациясенә бердәмлегенә һәм территорияль бөтенлегенә, Россия Федерациясенә милли иминлегенә һәм аның оборона сәләтенә, Россия Федерациясенә хокукый һәм икътисадый киләчәккә бердәмлегенә куркыныч тудыруга, максатчан билгеләнештәге бюджетара трансфертлардан, бюджет кредитларыннан максатчан булмаган файдалануга, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан алынган бюджетара трансфертларны, бюджет кредитларын бирү шартларын бозуга китерә торган гамәлләр кылынганда, шул исәптән аның тарафыннан норматив характерда булмаган хокукый акт чыгарылганда, әгәр бу тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, ә жирле администрация башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәсә.

11. Татарстан Республикасы Рәисенә жирле администрация башлыгын әлегә статьяның 10 өлеше нигезендә вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт чыгару срогы судның күрсәтелгән хокукый акты чыгару өчен кирәкле соңгы карары үз көченә кәргән көннән алып бер айдан да кимрәк була алмый һәм әлегә суд карары үз көченә кәргән көннән алып алты айдан да артыграк була алмый.

12. Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 29 статьясындагы 7 өлеше нигезендә жирле администрация башлыгына кәсәтү ясалган, шәлтә белдерелгән көннән алып бер ай эчендә кәсәтү ясау, шәлтә белдерү өчен нигез булган сәбәпләрне бетерү буенча жирле администрация башлыгы тарафыннан үз вәкаләтләре чикләрендә чаралар

күрелмәгән очракта, Татарстан Республикасы Рәисе җирле администрация башлыгын вазыйфасыннан азат итәргә хокуклы.

13. Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт чыгарылган җирле администрация башлыгы өлеге хокукый актка ул рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.»;

36) 27 статьяның 2 өлешендә «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренң контроль-хисап органнарын оештыру һәм алар эшчәнлегенң гомуми принциплары турында» сүзләрен «Россия Федерациясе субъектларының, федераль территорияләренң һәм муниципаль берәмлекләренң контроль-хисап органнарын оештыру һәм алар эшчәнлегенң гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» сүзләренә алмаштырырга;

37) 29 статьяда:

а) исемне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«29 статья. **Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның статусы**»;

б) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның статусы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлекләр уставлары белән билгеләнә.»;

в) 2 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның вәкаләтләр чоры биш елдан гыйбарәт була.»;

г) түбәндәге эчтәлекке 2¹ өлеш өстәргә:

«2¹. Әлеге статьяның 2 өлеше нигезләмәләре муниципаль вазыйфаны биләүче затның «Бердәм гавами хакимият системасында җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25 статьясында каралган вәкаләтләрне туктату тәртибенә үзгәртүләрен исәпкә алып кулланыла.»;

д) 3 өлешнең беренче абзацында «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 40 статьясындагы 7 өлешенң» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 28 статьясындагы 4 өлешенң» сүзләренә алмаштырырга;

е) 4 өлештә «эш урынын (вазыйфасын) саклап калу» сүзләрен «эш урынын (вазыйфасын) саклап калып, эш бирүче тарафыннан эштән китәргә рөхсәт бирү» сүзләренә алмаштырырга;

38) 30 статьяда «таләпләрне» сүзен «таләпләр куюны» сүзләренә алмаштырырга;

39) 31 статьяның 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Жирле үзидарәненң икътисадый нигезен муниципаль милектәге мөлкәт, шул исәптән муниципаль берәмлекләрненң мөлкәти хокуклары, шулай ук жирле бюджетлар акчалары тәшкил итә.»;

40) 32 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Муниципаль милектә булырга мөмкин булган мөлкәт «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» федераль закон белән билгеләнә.»;

б) 3 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирле үзидарә органнары федераль законнар нигезендә мөлкәтне муниципаль милеккә сатып алырга, муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, гавами хакимият органнарына, шул исәптән башка муниципаль берәмлекләрненң жирле үзидарә органнарына вакытлыча биләүгә һәм (яисә) файдалануга тапшырырга, читләштерергә, башка төрле алыш-бирешләр ясарга хокуклы.»;

в) түбәндәге эчтәлеккә 6 һәм 7 өлешләр өстәргә:

«6. Муниципаль берәмлекләр халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи алалар, хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән муниципальга жәмгыятьләр төзүдә катнаша алалар. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәненң вәкаләтле органнары гамәлгә ашыра.

7. Жирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек исемнен муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидиар җаваплылыкка ия булалар һәм күрсәтелгән йөкләмәләрненң үтәешен федераль законда билгеләнгән тәртиптә тәмин итәләр.»;

41) 33 статьяның 6 өлешендәге икенче абзацны үз көчен югалткан дип танырга;

42) 35 статьяда:

а) 1 өлештә «жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрен» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итүненң конкрет мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга, «(жирлек, шөһәр округы составына керә торган торак пунктта (йә аның территориясе өлешендә)» сүзләрен «(муниципаль берәмлек территориясе составына керә торган торак пунктта (торак пункт территориясе өлешендә)» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 өлештә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25¹ статьясындагы 1 өлешенң 4, 4¹ һәм 4³ пунктларында» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 45 статьясындагы 1 өлешенң 1 һәм 2 пунктларында» сүзләренә алмаштырырга;

43) 42 – 44 статьяларны үз көчен югалткан дип танырга;

44) 45 статьяның 2 өлешендә «Муниципаль» сүзен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, муниципаль» сүзләренә алмаштырырга;

45) 49¹ статьяда:

а) 1 өлештә «жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итү мәсьәләләрен» сүзләренә алмаштырырга;

б) 4 өлешнең 3 пунктында «жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләне» сүзләрен «халыкның яшәешен турыдан-туры тәмин итүнең конкрет мәсьәләсен» сүзләренә алмаштырырга;

46) 53 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

47) 53¹ статьяда «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләренә алмаштырырга;

48) 54 статьяда «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон» сүзләренә алмаштырырга;

49) 55 статьяда «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар» сүзләрен «федераль закон» сүзләренә алмаштырырга;

50) 56 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

51) 58 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

52) 1 нче кушымтаның исемендә «, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясау» сүзләрен төшереп калдырырга;

53) 2 нче кушымтада «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 7 өлешенң 2 пунктындагы «б» пунктчасы (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларына, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзаларына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына карата)» сүзләрен «Бердәм гавами хакимият системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы

33-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясындагы 4 өлешенә 2 пункттындагы «б» пунктчасы» сүзләренә алмаштырырга.

2 статья

1. Муниципаль берәмлек уставы нигезендә муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан сайлап куелса һәм 2027 елның 1 гыйнварына кадәр сайланган муниципаль берәмлек вәкиллекле органының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган булса, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законның 24 статьясындагы 3 өлешенә 2 һәм 3 пунктлары, шулай ук 3¹ өлешенә 2, 3 (муниципаль берәмлек башлыгының муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы рәисе вәкаләтләрен башкаруы өлешендә) һәм 4 пунктлары нигезләмәләре (өлге Закон редакциясендә) кулланылмый. Бу чакта:

1) муниципаль берәмлекнең яңа төзелгән вәкиллекле органының өлге муниципаль берәмлек башлыгы булып сайланган депутаты вәкаләтләре туктатыла;

2) муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең яңа төзелгән вәкиллекле органы рәисе вәкаләтләрен башкара алмый;

3) муниципаль берәмлекнең яңа төзелгән вәкиллекле органы эшчәнлеген оештыруны муниципаль берәмлек уставы нигезендә муниципаль берәмлек вәкиллекле органының үз составыннан өлге орган тарафыннан сайлана торган рәисе гамәлгә ашыра;

4) муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлек уставы нигезендә жирле администрацияне житәкләргә мөмкин.

2. Өлге статьяның 1 өлешендә каралган нигезләмәләр авыл жирлекләренә карата кулланылмый.

3 статья

1. Өлге Закон, бу Законның 1 статьясындагы 16 – 24, 26 пунктларыннан һәм 2 статьясыннан тыш, рәсми басылып чыккан көненнән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

2. Өлге Законның 1 статьясындагы 16 – 24 һәм 26 пунктлары 2028 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

3. Өлге Законның 2 статьясы 2027 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

4. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законның 7¹ статьясындагы 2 өлеше (өлге Закон редакциясендә) 2028 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

Татарстан Республикасы
Рәисе

Казан, Кремль
2026 ел, 10 октябрь
№ 63-ТРЗ

Р.Н. Миңнеханов